

# Zafere Kadar Sürekli Devrim!

# marksist bakış

Sayı 53

Fiyat: 3,5 TL

# GELECEĞİNİ SAVUNMAYA!

# ilkelerimiz

Tek Yol Sürekli Devrim

İşsizlik, açlık, yoksulluk, savaşlar, doğanın tahribatı, yabancılaşma ve toplumsal çürümenin tek sorumlusu kapitalizmdir. Bu yüzden de insanlığın kurtuluşu kapitalizmin tarihin çöp tenekesine gönderilmesiyle gerçekleşecektir. Kapitalizmin alternatifi proleter devrim ve sosyalizmdir. Kapitalist sömürüye karşı harekete geçen devrimci işçi hareketi, burjuva düzenden tam kopuş olmadan kurtuluşun olamayacağını bilerek kapitalist düzeni yıkana kadar durmamalı ve gerçekleştireceği işçi ihtilalini dünyaya yaymaya çalışmalıdır. İlerici burjuvazi, ileri demokratik bir düzen, demokratik devrim, bağımsızlık vb. politikalar işçi sınıfını proleter devrim yolundan uzak tutmanın araçlarıdır.

Yurtseverlik Değil Enternasyonalizm

Küresel bir sistem olan kapitalizmden kurtulabilmek için işçi sınıfının uluslararası birliği zorunludur. İşçi sınıfını ulusal temellerde bölen ve sınıfsal ayrımları perdeleyen yurtseverlik ideolojisi burjuvazinin en büyük silahlarından birisidir. Bu nedenle Marks bütün dünyanın işçileri birleşin çağrısını yükseltmiştir. Ancak, proletarya enternasyonalizmi bir dünya partisi olarak Enternasyonal hedefine bağlanmıyorsa, dünyadaki komünist güçlerle gerçek bir birliğe hizmet etmiyorsa soyut bir ilke olarak gerçek anlamını yitirecektir.

Ezilenlerin Kürsüsüyüz

Devrimciler, insanların kimliklerinden ötürü ezilmelerine karşı çıkarlar. Ezilenlerin ezenlere karşı mücadelesi her daim meşru ve ilericidir. Kadınların ve LGBT bireylerin ezilmeleri konusunda işçi sınıfı içerisinde ileri bir bilinç yaratılması oldukça önemlidir. Ulusal sorunda temel yaklaşımımız ezilen ulusların kendi kaderini tayin hakkı ve Kürt halkının ulusal sorundaki taleplerinin desteklenmesidir. Diğer taraftan Marksistler ezilenlerin esas kurtuluşunun ancak ve ancak proleter devrimle geleceğinin de altını çizerek. Ezilenlerin mücadelesi desteklenirken Marksistlerin politik bağımsızlıklarını korumaları büyük önem taşımaktadır.

Bolşevizm

İşçi sınıfının kapitalizme karşı girişeceği mücadelelerin başarıya ulaşması için devrimci işçilerden oluşan bir devrimci partiye ihtiyaç vardır. Devrimci partinin liderliği olmaksızın işçi sınıfı yenilmeye mahkumdur. İşçi sınıfının önderlik krizi içerisinde olması, kapitalizmin hala ayakta olmasının temel nedenidir. Bu krizin aşılması bir inşa sürecini gerekli kılmaktadır. Bolşevik geleneğin inşası gerçekleşmeden proleter devrim ve iktidar perspektifi hoş bir hayalden öteye geçemez.



## İÇİNDEKİLER

### PERSPEKTİF

- 17 NERDEN GELDİK BURAYA? - II**  
Güneş Gümüş

### ENTERNASYONAL POSTACI

- 20 PARİS'TE İKLİM ZİRVESİ**  
İsmail Kızılkılıç

### GÜNCEL

- 3 2015'TE NELER OLDU?**
- 11 RUS UÇAĞININ DÜŞÜRÜLMESİ**  
Çağın Erdinç
- 14 AKP'DEN EMEKÇİLERE TOPYEKÜN SALDIRI**  
Engin Kara
- 23 ALİ KOÇ'UN VİCDANI VE KAPİTALİZM**  
Emre Güntekin

### TEORİ

- 6 MARKS VE DEVRİMCİ PARTİ**  
V. U. Arslan

### TARİH

- 26 BENDEN SELAM SÖYLE ANADOLU'YA**  
Gökçe Şentürk

### ÇEVİRİ

- 28 LENİN'İN EMPERYALİZM TEORİSİ**  
Lev Troçki

### BÜROLARIMIZ

**Ankara**

Bayındır-2 Sok. No:45/7 Kızılay Tel: 0537 734 7270

**İstanbul**

İstiklal Caddesi Balo Sk. No:32 Kat:4 Beyoğlu Tel: 0543 337 3671

**Trabzon**

Razi Aksu İşhanı (KESK Binası) Kat:4 No:30 Meydan Tel: 0532 792 7171

**Marksist Bakış - Aylık Politik Dergi - Yıl: 11 - Sayı: 53 - Aralık 2015**

**Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Ayşe Şensöz**

**Yayın İdare Adresi: Bayındır-2 Sok. No:45/7 Kızılay/ANKARA Tel: 03124809560**

**Baskı: Mattek Matbaacılık Basım Yayın Tan.Tic.San.Ltd.Şti. - Ağaç İşleri Sanayi Sit. 1354. Cadde 1362. Sokak No: 35 İvedik Yenimahalle /ANKARA Tel: (0.312) 433 23 10 Fax: (0.312) 434 03 56**

**Yayın Türü: Yaygın süreli, aylık**

# 2015'te Türkiye'de Neler Oldu?

## Yüce Divan Oylaması Fireli Geçti

17-25 Aralık rüşvet ve yolsuzluk operasyonuna konu olan AKP'li 4 eski bakan hakkında Yüce Divan oylaması 21 Ocak'ta yapıldı. Oylamada eski bakanlar aleyhinde bir kararın çıkması beklenmiyordu; sürpriz de olmadı. Ancak her türlü baskıya karşın oylamalarda 50'ye yakın AKP'li milletvekilinin fire verdiği görüldü. Bu durum, yolsuzluk iddialarının AKP'ye oy veren kitleler tarafından da kabul edildiğinin ve bir hoşnutsuzluk kaynağı olduğunun bir kanıtıydı; zaten Erdoğan da bu nedenle bu defteri bir an önce kapatmak istiyordu.



## İnfal Yaratın Özgecan Cinayeti

11 Şubat 2015'te bindiği dolmuşta tecavüz girişimine direndiği için öldürülen ve yakılan Özgecan Arslan için Türkiye çapında eylemler yaşandı. Özgecan'ın öldürülmesi, AKP iktidarı boyunca kadına yönelik zirve yapan şiddet ve ölümlere karşı toplumsal bir tepkinin sokağa dökülmesinin kıvılcımı oldu. Ülke çapında kendiliğinden gerçekleşen eylemlerde AKP'nin hız verdiği toplumsal muhafazakarlaşmanın kadına yönelik baskı, şiddet ve ölümleri artırdığına dikkat çekilerek AKP'ye karşı bir isyan yükseltildi. 3 Aralık'ta ise Özgecan Arslan davasının üçüncü duruşmasında karar çıktı: Ahmet Suphi Altındöken, Fatih Gökçe ve baba Necmettin Altındöken ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çarptırıldı.





### Edebiyatın "İnce Memed'i" Hayatını Kaybetti!

1 Mart günü dünya edebiyatının büyük ismi Yaşar Kemal, 14 Ocak'tan beri tedavi gördüğü hastanede hayatını kaybetti. Edebiyatını halkın dertlerine açan Yaşar Kemal yazın hayatı boyunca bu davaya sadık kalabilen ender yazarlardan olmuştur. 2009'da Radikal Gazetesi'nden Cem Erciyes'le yaptığı röportajda genel olarak halkların kardeşliğine vurgu yapan ve Kürt halkının anadil talebinin son derece meşru olduğunu ifade eden Yaşar Kemal genç kuşaklara daha iyi anlatılabilmeli, eserleri genç kuşaklar tarafından iyi bilinmelidir.



### Metal Fırtına!

Mayıs ayına grev dalgasıyla girdik. Bu dalga sınıf mücadelesinde deprem yarattı. Depremin merkez üssü Bursa'ydı, ama Kocaeli'nden Ankara'ya deprem dalgaları yayıldı. Mesele Türkiye sınırları ile kalmadı. Büyük patronlar sarsılırken Fransa'dan İtalya'ya kadar uluslararası sermayenin bile bu işten fena halde canı sıkılmıştı. Ancak bu deprem uzun sürmedi. Örgütsüzlüğün getirdiği "önünü görememe" dezavantajı, metal fırtınanın bir süre sonra dinmesine neden oldu.



### Seçim Provokasyonları Diyarbakır'da Bombalı Saldırıya Dönüştü

HDP'nin 7 Haziran seçimlerinde giden süreçte yarattığı dalga öyle rahatsızlık verdi ki çatışmaları tekrar başlatmak için Mersin ve Adana'da HDP binalarının bombalanmasından sonra 5 Haziran'da HDP'nin Diyarbakır mitingine yönelik bombalı saldırı yaşandı.



### 7 Haziran'dan Koalisyon Çıktı

AKP'nin provokasyonlarıyla girilen 7 Haziran sürecinden AKP kan kaybederek çıktı. 7 Haziran seçimleri, 13 yıl sonra ilk defa AKP'nin tek parti iktidarına son verdi ancak bu durum çok uzun sürmeyecekti. Tayyip Erdoğan bir süre konuşmadı. Herkes onun daha az konuşacağını düşünürken, o, "nasıl tekrar tek parti iktidarını kurarız" hesaplarının peşindeydi. Bu sessizliğin arkasından, bu bağlamda, çözüm sürecinin bitirilmesi ve çatışmaların başlatılması geldi.



### Suruç Katliamı

İŞİD, 20 Temmuz'da Kobane'nin yeniden inşası için yürüttüğü kampanya çerçevesinde Kobane'ye geçmek üzere Suruç'ta bekleyen SGDF üyelerini katletti! Saldırı, SGDF üyeleri basın açıklaması sırasında aralarına giren bir intihar bombacısının üzerindeki bombayı patlatmasıyla gerçekleşti. PYD'ye ve Esad'a karşı İŞİD ve El Nusra gibi cihatçıları desteklemenin sonucu bu katliamdı. Cihatçıların ana üssü haline gelen Türkiye'de Reyhanlı'dan sonraki en büyük katliam, Suruç'ta sosyalist gençlere düzenlendi. Sonrasında çok daha büyük bir katliamla sarsılacaktık!



### AKP Çözüm Sürecini Bitirdi; "Erken Seçim Katliamları" Başladı!

7 Haziran'dan istediğini alamayan AKP, HDP'yi geriletme ve milliyetçi oyları alabilmek adına çözüm sürecini bitirdi. Yaz boyunca asker ölümleri üzerinden siyaset yapan AKP, etnik gerilimleri tırmandırdı. Bölgede halkın özyönetim ilanlarına karşı Silvan, Lice, Nusaybin, Sur ve daha birçok yerde yok edilmek istenircesine halk ağır saldırılarla karşı karşıya kaldı.

## Aylan'ın Bedeni Üzerinden Siyaset Yapıp Mültecileri Yine Unuttular!

2 Eylül'de Muğla'nın Bodrum ilçesinden Yunanistan'a geçmek için iki saat arayla denize açılan kaçakların içinde bulunduğu iki ayrı lastik bot battı. Hayatını kaybeden 3 yaşındaki Aylan ve 5 yaşındaki Galip Kurdi kardeşlerin bedenleri üzerinden burjuva siyasetçiler prim yapmaya çalıştı. Hatırlayınız, o dönemde mültecilerle ilgili ne sözler vermişlerdi! Aradan birkaç gün geçtikten sonra her şey unutuldu. AB'den para sözünü alan AKP, artık mültecileri ne olursa olsun Avrupa'ya gitmekten alıkoymakla meşgul. O günden bugüne onlarca mülteci daha öldü. Kapitalist sistemin katletmek üzerine kurulu çarkları işledikçe mülteciler ölmeye devam ediyor!



## Sözün Bittiği Gün: 10 Ekim

Tren garında iki canlı bombanın 3 saniye arayla patlattığı bombada 103 canımızı yitirdik. Katliamın failleri, AKP'nin bir eylemde bulunmadan (katliam yapmadan) hakkında işlem yapmayacağını beyan ettiği canlı bomba listesinden çıktı. Toplanma alanında yaşanan patlama sonrasında ambulansların alana TOMA ve çevik kuvvet polislerinin eşliğinde gelmesi, devletin safını bir kez daha gözler önüne serdi. Ambulanstan önce polisin katliam alanına gelmesine tepki gösterilmesi üzerine ise yaralıların bulunduğu alana biber gazlarıyla saldırıldı.



## 1 Kasım: İnsan Bedenleri Üzerinde Kurulan İktidar!

1 Kasım seçimlerine Suroç ve Ankara katliamları ile Kürt illerindeki katliam ve provokasyonlarla giren AKP, 7 Haziran'dan istediğini fazlasıyla aldı. Erdoğan, çoğunluğa hitap edebildiğini bildiğinden başından beri ayrışmaları kaşdı ve kutuplaşmalara oynadı. Başından beri vurgulanan ve ardından da sahnelenen "biz gidersek kaos gelir, ülke karışır, ekonomi çöker" oyunu sağ seçmeni etkileyerek AKP'nin seçimden "zaferle" ayrılmasını sağladı.



## Sınırdan Rus Uçağı Düşürüldü

24 Kasım'da Ruslara ait Su-24 tipi savaş uçağı Türk savaş uçaklarından ateşlenen füze ile Türkmen Dağı bölgesine düşürüldü. Rus uçağının, uyarı dışında hiçbir angajman kuralı uygulanmadan kararlılıkla düşürülmesi Türkiye'nin bu eylemi için ABD ile anlaşmış olduğuna işaret kabul edildi. Rusya'nın Suriye'deki savaşa müdahalesinden rahatsızlık konusunda karşılıklı çıkarlar çerçevesinde ABD ile AKP anlaşmışa benziyor. Ancak Rusya, bu adımı AKP'nin yanına bırakacağı benzemiyor.



## Can Dündar ve Erdem Gül Tutuklandı

26 Kasım'da MİT tırları haberleriyle ilgili ifade vermek için İstanbul Adliyesi'ne gelen Can Dündar ve Cumhuriyet Gazetesi'nin Ankara temsilcisi Erdem Gül, "şüpheli" sıfatıyla ifade verdikten sonra sevk edildikleri mahkeme tarafından tutuklandı. Bu olayın özeti tam olarak şudur: 31 Mayıs 2015 gecesi katıldığı TV programında Can Dündar'ı açıkça tehdit eden Erdoğan "Bu haberi yapan kişi bunun bedelini ağır ödeyecek öyle bırakmam onu" dedi. Erdoğan'ın sözlerini emir telakki eden "bağımsız hukuk" gereğini yaptı (!)



## Tahir Elçi Katledildi

28 Kasım günü, Diyarbakır'ın merkez Sur ilçesindeki Dört Ayaklı Minare'de düzenlenen basın açıklaması sırasında kafasından vurulan Diyarbakır Baro Başkanı Tahir Elçi yaşamını yitirdi. Tutuklamalarla sindirilemeyenlerin katledilmesinden çekinilmeyeceği böylece tekrar ortaya konmuş oldu.



V. U. ARSLAN



# Marks ve Devrimci Parti

Emekçiler; Latin Amerika'da Chavizmo gibi ulusalcı-reformist liderlerin sınırlarını görüyor, Occupy Wall Street'in örgütlendiği merkez ülke ABD'de asgari ücret artışı ve siyah halkları için ayakta, Yunanistan'da Syriza alternatifini deneyip şimdilerde ona karşı mücadele ederken, Tahrir ayaklanmasının yaşandığı Mısır'da hayal kırıklığı içerisinde...

SSCB çözüldüğünde Batılı emperyalist güçlerin liderlik ettiği kapitalizm ve onunla temsil edilen burjuva liberal-muhafazakar değerler, geri dönülmez şekilde üstünlüklerini ispat etmiş görünüyordu. 2000'ler başladığındaysa emperyalist savaşların, ekonomik buhranların ve halk ayaklanmalarının hiç de geride kalmadığı ortaya çıkmıştı bile. Kapitalizmin hastalıklı bir sistem olduğu tartışma götürmezdi. 2008'deki büyük kriz patladıktan sonra emperyalist kapitalizmin liderleri bile kapitalizmin yürümediğini, Marks'ın haklı çıktığını, sosyalizmin daha iyi bir sistem olduğunu dillendirir oldu. 2010'lardan itibaren dünya, kendisini sistemin lideri ABD'nin eseri "Frankenstein İŞİD" in yükselişinin, korkunç iç savaşların, emperyalist müdahale ve gerginliklerin içerisinde buldu. Bütün bunlar olurken bir yandan da sınıflar arasındaki uçurum büyüyor, kapitalizmin gezegenimiz üzerindeki baskısı geri dönülmez bir hale geliyordu. Dünyanın çok büyük kısmında az gelişmişlik, yoksulluk, iç savaşlar ve kör terör, baskı, ayrımcılık, çaresizlik ve mutlak geleceksizlik hüküm sürüyor. Bu yüzden de milyonlarca insan küçük kuzey batı Avrupa'ya sığınmaya çalışıyor. Oysa durum oralarda da her geçen gün kötüye gitmekte, aşırı sağcı-ırkçı eğilimler güçlenmekte.

Kıscacası kapitalizmin iflası ve barbarlığı ortada. SSCB'nin geçen yüzyıldaki yozlaşması ve ardından gelen yıkıcı Stalinist tahribat, halen anti propoganda olarak yaygın bir şekilde kullanılsa da anti kapitalist arayışlar içerisindeki yeni kuşaklar bu anti-komünist saldırının etkisinden ziyade örgütlenme konusundaki yetersizliklerin ve alternatifsizliklerin acısını çekiyorlar.

#### Reformizm Açmazı

Peki ne yapmalı? Barışçıl bir kapitalizm, insani ya da daha adil bir kapitalizm olmadığını tarih göstermiştir. Tam tersine kapitalist barbarlık insanlık için daha da çekilmez daha da tehlikeli hale gelmiştir. Sosyal demokrasinin rolü (Birinci Dünya Savaşı'ndan ve Rosa Lüksemburg'un katlinden beri tartışmaya gerek olmayacak şekilde) sistemi zor durumdan kurtarmaktır. Latin Amerika'da iktidarda olan reformist partilerin uygulamaları ve Arjantin ile Venezuela'daki seçim sonuçlarının gösterdiği gibi (her ülkenin geçmişinde sosyal demokrasinin iktidar deneyimi aynı sonucu doğurmuştur) reformistler, kapitalizmi verili kabul ettikleri için hem sömürü düzeninin kendisine dokunmaz hem de kapitalist yozlaşmanın pisliklerine kendileri de bulaşır. Neticede de sağlayabildikleri ufak tefek reformlar da kolayca geri döndürülür.

Klasik sosyal demokrat partilerin dışında kendisini daha solda gösteren diğer

reformist eğilimlerin oynadığı rolü de esas olarak en iyi Syriza örneği göstermekte. İşçi sınıfı asıl ilerlemeyi kendi deneyimleri ile sağlar, bu yüzden Syriza gibi partileri iş başında görmeleri onların aşılması ve devrimci yola girilmesi için çok önemli fırsatlardır. Diğer taraftan işçi sınıfının devrimci alternatifinin örgütlendiği biçim olan devrimci partinin doğru ve etkili müdahaleleri olmadan emekçi kitlelerin Syriza gibi alternatiflerden kopuşu ve devrimci yola girmesi otomatik ve kendiliğinden bir süreç olarak işlemez. Hadi diyelim kendiliğinden bir şekilde kitleler daha da radikalleştiler, eylemde ve düşüncede daha sola kaydılar. O durumda da burjuva devletin yenilgiye uğratılması ve yıkılması, düzenin kökten değişimi ve yeni bir sistemin inşa edilmesi gibi dev görevler emekçileri ve gençleri beklemektedir ki tarih göstermiştir ki işçi sınıfının merkezi ve disiplinli bir devrimci partisi olmaksızın bu büyük görevlerin altından kalkılamaz.

Peki bu parti nasıl örgütlenecektir, kimlerden oluşacaktır, iç yapısı nasıl işleyecektir, görevleri nedir, sınıfın geri kalanı ile ilişkisi ne olacaktır? Bu gibi sorular (parti örgütlenmesi sorunu) yüzyılı aşkın bir süredir Marksistlerin tartıştığı konuların başında geliyor. Bu yazıda Marks ve Engels'in verili tarihsel koşulların belirlediği görevler ışığında geliştirdikleri parti yaklaşımlarını ve pratiklerini tartıştıktan sonra devrimci parti teorisinin günümüze uyarlanması konusunda bir takım görüşleri dile getireceğiz. Zira devrimci parti günümüzde inşa edilecekse Marksist önderlerin işçi sınıfının devrimkarşı devrim deneyimlerinden süzülerek gelen birikimleri ışığında ortaya koymuş oldukları değerlendirmelere hakim olmak zorundayız. Diğer taraftan yeni kuşak işçiler ve gençleri devrimci fikirlere ve devrimci parti pratiğine katacak strateji ve taktikleri, somut durumun gerçekliği temel alınarak uygulamak görevi ile karşı

karşıyayız.

#### Komünistler Birliği

Marks'ın döneminde henüz modern anlamda partiler olmadığından Marks'ın bu konuda tarih tarafından bir anlamda sınırlandırıldığını söyleyebiliriz. Bugün kullandığımız anlamda partiler her ne kadar ilk öncülleri Britanya'da uzun süredir faaliyet halinde ise de genel olarak 19.yy'ın sonlarına doğru ortaya çıkmıştır. Bu çerçevede Marks'ın eserlerinde işçi sınıfı partisinin sistematik bir tarifi bulunmaz. Diğer taraftan bu, Marks'ın kendi sistematığı içerisinde bu konuya örtük biçimde girmediği anlamına gelmez.

O sıralar 28 ve 26 yaşlarında olan Marx ve Engels, 1846'da Brüksel'de Britanya, Fransa ve Almanya ile bağları olan Komünist Haberleşme Komiteleri'ni kurmuşlardı. 1847'de ise daha çok usta ve zanaatkarlardan oluşan ve uluslararası bir örgüt durumundaki Haklılar Birliği ile bağlar kurdular. Marks ve Engels, örgütün Saint Simoncu ütopyik fikirlerini ve Blanquist komplocu örgütlenme ve pratiğini terk etmesi şartıyla örgütlerle birleştiler. 1847'de Londra'da gerçekleşen bu birleşmenin ardından yeni yapılanmanın adı Komünistler Birliği oldu. Örgüt Marks ve Engels'ten Komünistler Birliği'nin kuruluş deklarasyonunu kaleme almasını istediğinde tarihin görmüş olduğu en büyük metinlerden birisi, bugün de tüm canlılığını koruyan Komünist Manifesto ortaya çıkmış olacaktı. Marks ile Engels'in de katıldıkları bir yeniden örgütlenme kongresi düzenlendi. Daha bu ilk anda devrimci parti konusunda bazı temel ilkeler ortaya konmuş oluyordu. Bunların bir bölümü o dönemde çok etkili olan kurtarıcı-komplocu gelenekle köklü ayrışmanın ifadesiydi.

1) Proletaryanın uluslararası bir örgütlenmesinin zorunluluğu.





2) Sınıf mücadelesi yöntemleri ve proletaryanın kurtuluşunun kendi eseri olması.

3) Hedeflerini kamuoyuna açıkça ilan eden, kendi içinde demokratik bir örgüt.

Komünist Manifesto'nun kendisi gelinen bu yüksek aşamanın ifadesiydi. Manifesto ile beraber devrimci Marksizmin ideolojik gelişiminde büyük bir sıçramaya paralel olarak örgütsel ifadesinde sağlam bir gelenek oturtuluyordu.

Komünistler Birliği aynı zamanda Marks ve Engels'in teorisyenliğinde programatik konularla da yüzleştiler. Marks ve Engels, 1848 Devrimi'nin karakterini Orta ve Doğu Avrupa'da burjuva demokratik olarak değerlendirdiklerinden Almanya'da devrimci demokrasinin radikal kanadı şeklinde devrimi mantıksal sınırlarına kadar zorlayan bir tutum takındılar. Marks ve Engels, yaklaşan devrimin kaçınılmazlığı ve bu devrimde proletaryanın çok daha etkin bir rol oynayacağı konusunda tamamen haklı çıktılar. Ne var ki Alman burjuvazisinin herhangi bir ilerici rol üstlenemeyecek kadar zayıf ve işçi korkusu içerisinde olduğu ortaya çıkınca özeleştirilerini verdiler ve bu noktadan çıkışla sürekli devrim kavramını ilk kez ortaya koydular. Marks Komünistler Birliği'ne çağrıda şöyle der: "Demokratik küçük burjuvazinin devrimi olabildiğince çabuk ve olsa olsa yukarıdaki istemlerin gerçekleşmesiyle sonuçlandırmayı arzularına karşılık, az çok mülk sahibi tüm sınıflar egemen konumlarından uzaklaştırılınca dek, proletarya devlet gücünü ele geçirinceye ve yalnızca bir tek ülkedeki değil, dünyanın tüm önde gelen ülkelerindeki

proleterlerin birliğinin, bu ülkelerin proleterleri arasındaki rekabetin ortadan kalkmış olduğu ve hiç değilse belli başlı üretici güçlerin proleterlerin ellerinde toplanmış bulunduğu noktaya ulaşıncaya dek, devrimi sürekli kılmak bizim sorunumuz ve bizim görevimizdir."

Bu özeleştiriden itibaren, işçi sınıfının bağımsız çizgisi ve buna paralel olarak bağımsız proletarya partisi fikri Marksizmin temel yapı taşı haline geldi. 1848 Devrimi dalgasının geri çekildiğinin anlaşılmasından sonra Komünist Birlik de dağılma sürecine girecekti, ama Birlik tarihsel rolünü oynamış ve proletarya partisi konusunda çok önemli bir deneyim ve ilerlemeyi ortaya koymuştu. Nitekim 50-60 yıl sonra tarihteki ilk muzaffer devrimin mimarları olan Lenin ve Troçki, bu deneyimlerin ışığında ileriki teori ve pratiklerini inşa edeceklerdir.

#### 1.Enternasyonal

Marks ve Engels,1848 Devrimleri'nin yenilgisi ve Komünist Birlik'in dağılmasının ardından insanlık tarihinin en büyük düşünsel sıçramasına kaldıkları yerden devam etmek üzere teorik çalışmalarına geri döndüler. Aktif politikadan bu çekiliş süreci 1.Enternasyonal'e (Uluslararası İşçi Birliği) davet edilecekleri 1864'e kadar sürecekti. Marks, bu daveti kabul etti, çünkü kendisinin de belirttiği gibi bu sefer bu davet uluslararası işçi hareketindeki gerçek güçler tarafından geliyordu.

Enternasyonal'in yapısı olağanüstü heterojendi. Aslında İtalyan milliyetçileri olan Mazzini taraftarları, emek ile sermayenin uzlaşmasını isteyen Fransız Proudhoncuları, Weston gibi grevlere

karşı çıkan Owenciler, Philadelphialılar gibi, dışarıdan bakıldığında masonik, gizli dernekler vardı (Molyneux, Marksizm ve Parti, s.27). Bütün bu köklü farklılıklara karşın Marks işçi hareketinin genel çıkarlarını ve sınıf mücadelesinin gidişatını daha iyi görebildiği için özellikle Proudhoncularla yapılan birçok tartışmadan sonra kendi entelektüel hegemonyasını 1. Enternasyonal üzerinde parça parça ilerletti. Bunu Genel Konsey'in kabul ettiği örgütsel metinlerin daha da yetkinleşmesinden ve Marksist çizgiye yakınlaşmasından anlıyoruz. Ama yine de bunun bir sınırları vardı.

1.Enternasyonal'in federasyon biçiminde örgütlenmesi, gevşek bağlar ve merkezi tavır konusundaki esneklik, ilk etapta geniş bir yelpazenin örgüt bünyesinde biraraya gelmesi konusunda bir etkinlik sağlıyorsa da ciddi zayıflıkları da beraberinde getiriyordu. Bu zayıflıklar Paris Komünü ile çok belirgin bir hale büründü. Şöyle de söyleyebiliriz: 1.Enternasyonal hayat ve mücadele tarafından aşılmış oldu. Paris Komünü, ilk iktidar deneyimi olarak o kadar ileri gitmişti ki Enternasyonal bağrındaki çelişkilerle açıkça yetersizdi. Komün'de Marksistlerin örgütsel varlığı yok denecek kadar azdı, ama Komün'ün tarihselliğini ortaya koyan ve derslerini geleneğe dönüştüren Marks olacaktı.

Enternasyonal içerisindeki işçi sınıfının devrimci eylemi ve iktidar perspektifi ile alakaları olmayan hatta buna karşıt olan öğelerle aynı çatı altında kalmak ne kadar anlamlı olabilirdi? Komün'deki en etkin yapı olan Blanquistler, Komünü ve işçi hareketini Fransız Jakoben geleneğinin bir devamı olarak görüyorlardı. Devrim ve siyasi iktidar meselesini işçi sınıfı adına hareket eden, vurucu ve gizli bir azınlığın eylemi olarak değerlendiriyorlardı. Komün'deki ikinci önemli akım yine Enternasyonal bileşeni olan Proudhonculardı. Onlarsa Blanquistlerin tam tersine Jakobenliğe ve siyasal eyleme keskin bir şekilde karşılardı. Onlar işçilerin sorunlarının iktidar ve siyasal eylemin uzağında kooperatifçilik türünden yardımlaşmacılık türünden işlerle çözülebileceğini sanıyordu. Komün'ün bazı belirleyici hatalarında bu küçük burjuva eğilimler etkili olmuştu. "Mülkiyet hakkına saygı" hem Blanquistlerde hem de Proudhoncularda çok güçlü olduğundan Komün, kapitalistlerin merkez bankasındaki altınlara el koymadı ve onlar buradaki paralarla Komün'ü yenecek olan orduyu kurabildiler. Diğer taraftan siyasi iktidar ve işçi devleti perspektifi olmadığı için Komün Paris'ten sınıf düşmanının üstlendiği yer olan Versay'ın üzerine yürümedi. Böylelikle düşman kampın toparlanması ve Paris'i ezmesi mümkün olabildi. Ayrıca Komün en kritik zamanlarda karar alıp

uygulamak yerine çok kritik günler ve saatleri çıkmaz tartışmalarda heba etti. Marks ve Engels ise "gökyüzünü fethetmek için" Paris Komününü ilk işçi devleti olarak selamladılar. İşçi sınıfının bu ilk iktidar deneyimini temel alarak proletarya diktatörlüğünün neye benzediği konusunda daha sonra Lenin'in devralacağı ilkesel sonuçlar çıkardılar. Dolayısıyla Marksistlerle anarşistler ve diğerlerinin Komün'den çıkaracağı derslerin bambaşka olması kaçınılmazdı. Bakununcilerin de komünarların "devlet yıkarken devlet olma" tecrübesiyle pek ilgilenmediği açıktı.

Enternasyonal'in Paris Komününü'nün de gösterdiği gibi olaylar tarafından aşılması olgusu, iç çatışmaların olağanüstü şiddetlenmesi ile başka bir aşamaya geçti. 1.Enternasyonal'e içkin olan eğilimler arasındaki çekişmeler, Bakunin'in grubuyla beraber Enternasyonal'e katılımı ile bir üst aşamaya sıçradı. Mesele Bakunin'in kullandığı yöntemle alakalıydı. Bakunin Enternasyonal liderliğine karşı hoşnutsuzlukları alttan alta örgütlemeye koyulmuş ve gizli bir hizip halinde yıpratıcı bir kampanyayı uygulamaya sokmuştu. Marks Bakunin'e karşı tartışmaktan asla çekinmedi, politik hasmına karşı üstünlüğü ortadaydı. Zira Bakunin bir teorisyen olmaktan çok romantik bir maceracı ve komplocu; öne sürdüğü program ise naif ve eklektik idi. Bakunin'in savunduğu ilkeler, "sınıfların eşitliği, devletin derhal ortadan kaldırılması, miras hakkının ilgası ve politikanın tamamen yok edilmesi"ni içeriyordu. Marks keyfi biçimde öne sürülmüş bu toplama "Sağ'dan ve Sol'dan yapay olarak bir araya getirilmiş bir bulamaç. . . bu çocuklar için okuma kitabı. . . Proudhon'un, Saint Simon'un ve ötekilerin parçalarından alıp kaynattığı bu çorba" olarak ifade ediyordu (aktaran J.Molyneux, Marksizm ve Parti, s.32). Diğer taraftan 1.Enternasyonal'deki Bakunin ile kavga başka bir temelde yürüyordu: Bakunin Marks'ın ve Genel Konsey'in "otoriterliği" hakkında etkili bir kampanya yürütüyor, gizli yürütülen kampanyalarla Enternasyonal'in açık ve demokratik tartışma hayatı felce uğruyordu. Oysa Bakunin'in yönettiği gizli dernekler ve komplocu alışkanlıklar kendisinin seçilmemiş ve denetlenmemiş diktatörlüğünden başkası değildi. Bu boğucu iç gerilimler Paris Komünü gibi hayati bir konuda da köklü tutum farklılıklarıyla birleşince 1.Enternasyonal'in görevini tamamlayarak tarih sahnesinden çekilme sırası gelmişti. Artık 1.Enternasyonal görevlerini tamamlamıştı. 1.Enternasyonal için kapanış 1876'da ABD'de olacaktı. Ama önce Marks'ın Bakunin hizbini yenilgiye

uğratması gerekiyordu. Enternasyonal, Bakuninci ya da Blanquist komploculara bırakılmazdı. Bu konuda son bir kavga daha verilmeliydi, çünkü söz konusu olan Enternasyonal'in mirasının savunulmasıydı. Neticede kesin olan şey, Komün sonrasında devrim için daha ileri düzeyde bir proletarya partisine ihtiyaç olduğuydu. Yeni Enternasyonal 1.Enternasyonal'in birikimlerini kendisine katarak daha yüksek bir örgütlenme modelini inşa etmeliydi.

Enternasyonal'in en önemli kazanımı, Marks ve Engels'in giderek etki kazanması sayesinde işçi sınıfının kurtuluşunun uluslararası bir temele dayandığı (vatanım enternasyonal bilinci) ve işçi sınıfının kurtuluşunun kendi eseri olacağı fikriydi. İşçiler çoğu kez ekonomik nedenlerle mücadeleye girerler ve mücadele sırasında politik açıdan radikalleşir ve sınıf bilinci kazanırlar. Nihayetinde sosyal devrim de ancak işçi sınıfının bilinçli-doğrudan eyleminin ürünü olabilir. O zamana kadar ortaya konan fikirler, devrim ve proletarya iktidarı konusunda sağladığı deneyimle Paris Komünü tarafından daha ileri bir noktaya taşındı. Artık Owencılar, Proudhoncular, Bakuninciler, Proudhoncular ve Mazziniciler ile kol kola yürümenin zamanı geçmişti ve bu konudaki ileri atılım 2.Enternasyonal ile gerçekleşecekti.

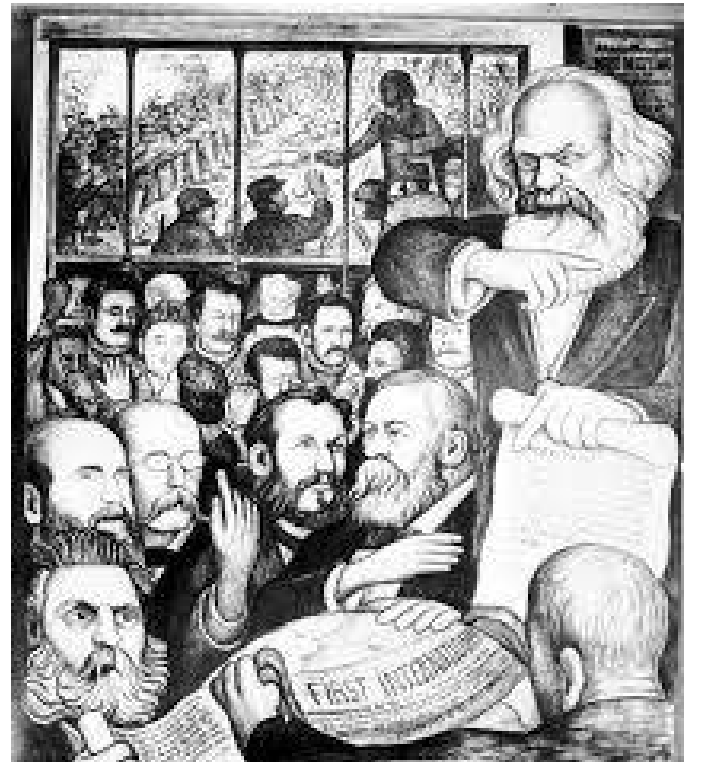
## 2.Enternasyonal

2.Enternasyonal'e giden süreçte Marks ve Engels'in inşasına en çok önem verdikleri örgütlenmenin başında Alman işçilerinin partisi geliyordu. Taraftarları olan Wilhelm Liebknecht ve August Bebel'in liderlik ettiği Sosyal Demokrat İşçi Partisi'ni (SDAP) yakından takip ediyorlardı. 1872'de Prusya- Fransa arasında Louis Bonaparte'in inisiyatifiyle savaş başladığında Liebknecht ve Bebel olarak işçi sınıfının uluslararası birliği için savaş karşı çıktılar ve bunun neticesinde hapsedildiler. "Almanya bakımından savaş savunma savaşıdır. Ama Almanya'yı kendini savunma zorluğuna kim düşürdü? Louis Bonaparte'in onunla savaşmasını kim sağladı? Prusya...(Louis Bonaparte'in 18 Brumaire'i)" Marks'ın verdiği bu dersi Wilhelm Liebknecht ve yoldaşları hapse girmek pahasına uygulamışlardı. 1914'te ise Liebknecht'in kurduğu parti, geçirdiği dönüşüm yüzünden emperyalist savaş karşısında bambaşka bir tutum takınacaktı. Bu iki savaşta bambaşka tutumlar alan 2.Enternasyonal'in amiral gemisi durumundaki Alman partisinin dönüşümü Enternasyonal'in yükselişini ve çöküşünü açıklar.

SDAP'nin bu süreçte epey bir evrim geçirdiğini ekleyelim. Önce küçük

burjuva bir eğilim olan Lasallcılarla birlik geldi. 1863'te kurulan Lasalleci Genel Alman İşçi Birliği (ADAV), ücretlerin tunc yasasından bahsediyor, özgür halk devleti gibi kavramları kullanırken Bismarck gibi egemen sınıfın temsilcileriyle bağlar kurabiliyordu.

ADAV Lasalle'cılar, SDAP ise Eisenach'çılar (parti kongresinin yapıldığı küçük şehir) olarak anılıyordu ve Sosyal-Demokrat Parti (SPD) bu ikisinin birleşmesiyle kurulacaktı. Marks ve Engels bu birleşmeden ötürü rahat değildi ve taraftarlarının Lasalle'cılara fazlasıyla ödün verdiğini düşünüyorlardı. Bir kere yeni partinin programı yurtsever gericilikle maluldü ve enternasyonalist damar zayıf kalmıştı. Yeni partinin programı ücretlerin tunc yasası türünden Lasalleci safsataya prim verdiğinden bu tarz gerici öğeler, işçi sınıfında bilinç bulanıklığına yol açabiliirdi. Marks, Gotha ve Erfurt Programı'nın eleştirisinde bu durumu şiddetle eleştirirken partinin programı konusundaki sıkıntılarını "politik taleplerinde, genel oy hakkı, doğrudan yasama, popüler adalet, halk ordusu vb. gibi eski ve genel olarak bilinen demokratik nakaratın ötesinde hiçbir şey yoktur" diyerek ortaya koyuyordu. Marks bu programa yönelik eleştirisini "kapitalist toplum ile komünist toplum arasında, birinden ötekine devrim yoluyla geçiş dönemi yer alır. buna bir siyasal geçiş dönemi tekabül eder ki, burada, devlet, proletaryanın devrimci diktatörlüğünden başka bir şey olamaz." diyerek kalınlaştıracaktı. Engels, Marks öldükten sonra da SPD'nin doğru bir teorik çizgiye gelmesi mücadelesini sürdürdü. Akademik çevrelerden gelen küçük burjuva yabancı etkilerin parti içerisinde politikleşmesine karşı





Marksizmin yaygınlaşmasına büyük katkı sağlayan Anti Dühring'i kaleme alacaktı.

Diğer taraftan Marks ve Engels SPD'yi sahiplenmeyi sürdürdüler. Reformizmin ve sisteme adaptasyonun belirtilerini gördüklerinde tavırlarını en sert biçimde ortaya koymaktan hiçbir zaman geri durmadılar. Ama yine de SPD, önderlerden aldığı açık destek ve somut bağlardan ötürü dünya çapında Marksist bir parti olarak bilindi ve geri kalan işçi partilerine de model oluşturd.

Sürecin iki yanlı işleyişi söz konusuydu. Bir yandan işçi sınıfı milyonlar halinde Marksist tandanslı bir partide örgütleniyor, partiye bağlı sendikalar güçleniyor ve parti seçimlerde milyonlarca oy alıyor. Diğer taraftan parti giderek daha fazla düzen içi hale geliyor ve parti liderliği ve etkin ikinci halkada sistemle maddi çıkar ilişkisi kuran bir orta sınıf tabaka şekilleniyordu. Milletvekilleri, belediye meclis üyeleri, profesyonel sendikacılar ve çok sayıdaki profesyonel parti yöneticisi... Lenin daha sonra bu tabakayı betimlemek için işçi aristokrasisi terimini kullanacaktı. İşçi aristokrasisinin somut bir güç haline gelmesini sağlayan maddi etmen, kapitalizmin 19.yy'ın son çeyreğinde çok hızlı ve istikrarlı bir büyüme grafiği sergilemesiydi. Bu büyüme döneminde işçi ücretler artmış, SPD'nin de baskısıyla bir dizi kazanım elde edilmişti. Kapitalist krizin sanki hiç gelmeyecekmiş gibi

göründüğü, ilerleyen hakların sanki hep ilerlemeye devam edecekmiş izlenimini yarattığı bir ortamda düzene entegrasyon eğilimi hızlanıyordu. İşçi aristokrasisinin parti içerisindeki öncüsü, erken tarihte revizyonizm tezlerini sunan Eduard Bernstein olacaktı. Bernstein, Marksist kriz teorisini ve proleter devrim fikrinin gerçek hayatta bir geçerliliği olmadığını bunun yerine barışçıl yoldan parlamenter mücadele ile sosyalizme varılabileceğini iddia ediyordu. Dışarıdan bakıldığında Bernstein sanki parti içerisinde muhalefetmiş gibi görünüyordu, oysa partinin fiili hayatı revizyonist bir yörengede idi. Partinin liderliğini temsil eden Karl Kautsky ise ortodoks Marksizmin yaşayan en büyük temsilcisi olarak görülüyordu. Gerçekten parti pratiği kapitalizmin varlığını temel alan reformist bir içeriğe sahipti. Sonuçta 1.Dünya Savaşı gibi olağanüstü zorlayıcı ve keskin bir durum patlak verince mızrak çuvala sığdırılamayacaktı. Bütün çelişkiler ortalığa döküldü, eski oyunu sürdürmek mümkün değildi. SPD, Alman burjuva devlet aygıtına ne kadar sadık olduğunu bu kritik dönem ve sonrasında gösterecekti. Bu iflasın kaçınılmaz sonucu yeni bir Enternasyonal'in kurulması olacaktı.

SPD'nin bu yozlaşma süreci parti modeli ile ilgilidir. Parti çok geniş işçi sınıfı kesimlerini biraraya getiren bir

kitle partisi görünümündedir. Yani parti işçi sınıfının genelini ortalamasına, bunun parlamenter yönelimine ve esas olarak yüksek siyasete angaje bir görünüm sergiliyordu. Bir süreden sonra Almanya'nın en büyük partisi haline gelen SPD, bünyesinde işçi sınıfının geniş ama pasif desteğini buluyordu. Marks ve Engels'in bu süreçten pek de rahatsız olmadıklarını belirtelim. Buna göre parti işçi sınıfı içerisinde giderek genişleyen bir etkiye sahip olacaktı, bu noktada reformist ve devrimci eğilimlerin birarada olması sorun olarak değerlendirilmeyordu. Nasıl olsa kapitalizm krizi ve devrimleşme süreci işçi sınıfının genelini devrime itecekti. Ne var ki bu iyimser bakış sendikal bürokrasi ve reformist liderliğin işçi sınıfı hareketi üzerindeki frenleyici rolünü görmüyordu. Nitekim 1914'te emperyalist savaş patlak verdiğinde SPD önce yurtsever bir tutum takınacak sonra da burjuva sistemi ayakta tutmak için devlet aygıtının başında geçip devrimci işçi hareketine karşı taarruza geçecekti.

2.Enternasyonal'in tarihteki yeri nedir? 2.Enternasyonal, ilkinden çok daha organize, çok daha kitlesel, kurumsal bir işçi örgütüydü. Kongreleri, kitlelerle bütünleşmiş partileri (seksiyonları) ve politikaya etkin katılımı ile 2.Enternasyonal, sınıf mücadelesi bakımından çok daha ileri bir düzeyi temsil ediyordu. 1.Enternasyonal'in programı, çok farklı kesimleri birarada tutmak gereği yüzünden oldukça flu ve içeriksizdi. 2.Enternasyonal ise içerisindeki giderek artan çelişkilere rağmen (özellikle uygulamada) Marksist bir programı esas alıyordu. İçerideki çelişkiler yapının çözülmesi ve düzene tam entegrasyona yol açsa da işçi hareketi 2.Enternasyonal ile çok daha ileri bir örgütsel ve programatik düzeye ulaşmıştı. Üstelik 2.Enternasyonal'in devrimci kanatları Ekim Devrimi ile dünya devrimine doğru büyük bir atılıma imza attılar, bu sürecin doğal meyvesi ise 3.Enternasyonal (Komünist Enternasyonal) olacaktı.

**1. Enternasyonal'in en önemli kazanımı, Marks ve Engels'in giderek etki kazanması sayesinde işçi sınıfının kurtuluşunun uluslararası bir temele dayandığı (vatanım enternasyonal bilinci) ve işçi sınıfının kurtuluşunun kendi eseri olacağı fikriydi. İşçiler çoğu kez ekonomik nedenlerle mücadeleye girerler ve mücadele sırasında politik açıdan radikalleşir ve sınıf bilinci kazanırlar. Nihayetinde sosyal devrim de ancak işçi sınıfının bilinçli-doğrudan eyleminin ürünü olabilir. O zamana kadar ortaya konan fikirler, devrim ve proletarya iktidarı konusunda sağladığı deneyimle Paris Komünü tarafından daha ileri bir noktaya taşındı.**



# RUS UÇAĞININ DÜŞÜRÜLMESİ: SEBEPLERİ, ETKİLERİ VE SONUÇLARI

Düşürülen Rus jetinin yankıları sürüyor. Rusya, jetin düşürülmesinden sonra Türkiye'yi kelimenin tam anlamıyla "öldürmedi, süründürdü." Rusya ilk fiili hamlesini Azez'de yaptı. Birçok Türk tırı Kilis'in karşısındaki Halep'e bağlı Azez ilçesinde vuruldu. Rusya, Azez hamlesinden sonra durmadı. Türkiye'ye karşı ses tonunu yükseltti, Suriye'de yeni hamleler kurguladı ve ekonomik önlemleri devreye soktu. Yazıda bütün bu önlemlere değineceğiz. Ayrıca, Türkiye ve Rusya arasındaki gerilimin nedenlerini açıklayacağız. Rusya'nın bundan sonra atacağı adımların stratejik gerekçelerini irdeleyip sonuç bölümünde "Devrimci Marksistler bu konuya nasıl bir perspektiften bakmalı?" sorusuna cevap vereceğiz. İlk olarak, uçağın düşürülmesinden sonra Rusya'nın gerçekleştirdiği önemli hamlelere bakalım.



### Neden Azez?

Azez en başından beri AKP için önemliydi; fakat PYD/YPG'nin 900 km'lik Türkiye-Suriye sınırının büyük bölümünü kontrol etmeye başlamasıyla Azez'in stratejik önemi iyice arttı. Bu konuyu biraz daha açalım. Rojava'nın en uçtaki kuzeydoğu sınırından Fırat'a yani Cerablus'a kadar yaklaşık 400 km'lik alanı YPG kontrol ediyor. Bu bölgeden AKP'nin muhaliflere yardım ulaştırması mümkün değil. Geriye neresi kalıyor? Cerablus'tan Azez'e kadar olan yaklaşık 100 km'lik bölge. Ancak burası da muhaliflere yardım ulaştırmak için uygun değil. Zira bölge IŞİD'in kontrolünde. Lojistik destek PYD/YPG kontrolündeki Afrin üzerinden de gönderilemeyeceğine göre, geriye Hatay'ın doğusu, yani Bab El Hava sınır kapısı, Hatay'ın güneyi ve Azez kalıyor. Hatay çıkışlarının tırların geçişine uygun coğrafi koşullara sahip olmadığını düşünürsek, Azez'in AKP için neden stratejik bir bölge olduğu net bir şekilde ortaya çıkıyor. Lojistik destek Azez'de toplanıyor ve buradan gerekirse güneye, güneybatıya ulaştırılıyor. Bu yüzden Azez, MİT'in cirir attığı bölgelerden biri. Rusya, bölgedeki tırları vurarak AKP'ye "bundan sonra elini kolunu sallayarak muhaliflere yardım edemezsin" mesajını verdi ve AKP'nin Suriye politikasına ciddi bir darbe vurdu. AKP, Azez'de yaşanan bu olaydan 2 gün sonra "Suriye'deki hava operasyonlarını durdurduğunu" açıkladı.

Putin'in Muhtemel Hamlesi: Fırat'ın Batısında YPG'yi Desteklemek

Bilindiği gibi AKP her fırsatta Fırat'ın batısının kendileri için kırmızı çizgi olduğunu ve PYD/YPG'nin Fırat'ın batısına geçmesi durumunda vurulacağını söylüyor. Hatta YPG kaynakları, Türk topçuları tarafından birkaç defa kendilerine bu bölge hedef alınarak ateş edildiğini söyledi.

AKP için Fırat'ın batısı neden çok önemli?

Önemli çünkü, Rojava'nın tek eksik parçasını Fırat'ın batısı oluşturuyor. Yani Cerablus ve Azez arasındaki bölge. Bu bölge ele geçirilirse, Türkiye'nin 900 km'lik güney sınırının tamamını PYD/YPG kontrol ediyor olacak. Bu durum AKP için, "korku senaryolarından" en kötüsü! Eğer böyle olursa, AKP'nin Suriye'ye uzanan eli, deyim yerindeyse tamamen kırılmış olacak. Muhaliflere yardımın önü kesilecek. Aynı zamanda, Kürt ulusal hareketi tarihi bir mevzi daha kazanmış olacak.

İşte bu sebeplerden, Rusya'nın Fırat'ın batısına geçmesi konusunda YPG'yi teşvik etmesi sürpriz olmaz. Zaten 30 Kasım'da, bazı kaynaklarda Rusya'nın Azez-Cerablus hattında (Fırat'ın batısı) ilerlemesi için YPG'ye yoğun hava desteği sağlamaya başladığı yönünde haberler geçti. Bunu ileriye dönük önemli bir sinyal olarak görmek mümkün.

Rusya'nın Kürt ulusal hareketiyle yakınlaşması, sadece Rojava özelinde değil, genel bağlamda da AKP'yi köşe sıkıştıracaktır. Türkiye Kürdistanındaki bazı bölgelerde sokak çatışması şeklinde devam eden süreçte, zırhlı araçlara karşı Rusya'nın YPG'ye yolladığı silahların kullanılmaya başlaması bütün dengeleri değiştirir. Bunun orta ve uzun vadede değil, kısa vadede gerçekleşmesi de mümkün olabilir. Zira Suriye Yerel Koordinasyon Komitesinden yapılan açıklamada, Rus ordusuna ait askeri kargo uçağının, Şeyh Maksud bölgesindeki PYD güçlerine 2 Aralık günü sabaha karşı 03.00'te 5 ton hafif silahı paraşütlerle indirdiği belirtilmişti. Bu silahların bir kısmının Türkiye sınırlarından girmesi zor olmaz.

Rusya Her Yönden Sıkıştırıyor

AKP'nin şu sıralarda "ben ettim sen etme" çıkışları, yukarıda belirttiğimiz nedenlerden kaynaklanıyor. Rusya doğrudan Türkiye'yi vurup her anlamda kendisini sıkıntıya sokmaktansa, AKP'nin

kolunu kanadını kırmayı tercih ediyor. Süreç, Tayyip'i "Rus uçağı olduğunu bilseydik düşürmezdik" noktasına kadar getirdi. Ancak Ruslar dur durak bilmiyor. AKP'yi bir yandan Suriye'de zorluyorlar; öte taraftan ticari ilişkilerde yeni önlemler alıyorlar. Ticari ilişkilerde Rusya'nın aldığı önlemler, AKP'yi en az Suriye'deki kadar sıkıştırıyor. Neden mi? İşte resmi rakamlarla Türkiye ile Rusya arasındaki ticari tablo: AKP'yi köşeye sıkıştıracak en önemli unsurlardan biri doğalgaz. Türkiye'nin toplam doğalgaz ithalatı (49,2 milyar metreküp) içinde Rusya'nın payı %55 (27 milyar metreküp) Türkiye'ye gaz taşıyan toplam 46,6 milyar metreküp kapasiteli boru hattının 30 milyar metreküpünün (%64) Rusya tarafından kontrol edildiği, yani Türkiye'nin Rusya'ya sadece ithalatta değil, ithalat altyapısında da bağlı olduğu. Peki AKP'nin doğalgaz dışında bir alternatifi var mı? Sıvılaştırılmış doğalgazın (LNG) Türkiye'nin toplam doğalgaz ithali içindeki payı %15. Bu miktar sadece Rusya'dan yapılan doğalgaz ithalatının dörtte birine eşit. Yani bu bağımlılığı ortadan kaldırmanın herhangi bir yolu yok. Türkiye'de doğalgaz talebinin yarısının elektrik üretimi için, dörtte birinin sanayi, dörtte birinin de konut ve ticarethanelerde kullanıldığını da eklemek lazım.

Türkiye'nin sadece 2014'te Rusya'dan aldığı ürünlerin toplam değeri 15 milyar doların üzerindeydi. Rusya'ya sattığı ürünlerin toplam değeri ise 5 milyar dolara yakındı.

Lâfi uzatmayalım, örnekler çoğaltılabilir. Rusya bu rakamlarla ifade ettiğimiz ticari ilişkileri kesmekle AKP'yi tehdit ediyor. Evvela şunu belirtelim: kapitalist sistemin karşılıklı çıkarlar üzerine kurulu "hassas dengeleri" düşünülürken Rusya'nın Türkiye'ye çok yönlü ambargo uygulaması zor görünüyor. Zaten Rusya, böyle bir ambargoyu düşünmediğini en yetkili ağızlardan ifade etti. Ancak söz konusu ticari ilişkilerin ucundan "kırılması" bile, AKP için önemli kayıplara neden olur. Örneğin Rusya turizm ilişkisini tam anlamıyla kesmek konusunda kararlı davranırsa Türkiye yaklaşık 4 milyon turistten olacak! Bunun ekonomiye yansımaları: yaklaşık 3 milyar dolar kayıp olur!

AKP'nin bu kayıpları giderebilmesi son derece güç olacağı için Erdoğan başta olmak üzere AKP'li müktehdirlere bundan sonraki süreçte ilişkileri yumuşatmaya çalışacağını, Putin'in ise gerilimi tırmandırarak AKP'yi Suriye'de tamamen devre dışı bırakacak adımlar atacağını öngörebiliriz. Zira uçak meselesi üzerinden tırmanan gerilimin AKP'yi Suriye özelinde ciddi anlamda köşeye sıkıştırdığı ortada.

Bu Sürece Nasıl Geldik?

Yazının girizgâhında, Türkiye ve Rusya arasındaki gerilimin arka planında yer alan nedenlere değineceğimizi ifade etmiştik. Önce, gerilimin ardında yatan "görünen" nedenlere bakalım. Yani Türkmen Dağı meselesine.

Bilindiği gibi Suriye ordusu, Rus uçaklarının hava desteğiyle, Hatay'ın güneyindeki Türkmen Dağı'na büyük bir operasyon başlattı. Türkmen Dağı bölgesinde Suriye ordusu ve Fetih Ordusu arasında yoğun çatışmalar yaşandı. Fetih Ordusu, içerisinde Nusra'dan Ahrar-uş Şam'a kadar birçok Selefi örgütü bünyesinde barındırıyor. İçerisinde Türkmen gruplar da var. Örneğin Türkmenistan Muhacirleri, Sultan Murad Tugayları, Abdülhamit Han Tugayları, Fetih Ordusu'nun içerisinde yer alıyor. Söz konusu grupları iktidar "ılımlı" diye yutturmaya çalışsa da bu lokma yutulmayacak kadar büyük! Bu Türkmen gruplar daha dün, Cısr Eş Şugur katliamında El Kaidecilerle ortak hareket ettiler. Ayrıca, bu grupların Fetih Ordusu içerisindeki niteliksel ve niceliksel ağırlığı, kelimenin tam anlamıyla "okyanusta su damlası." Fetih Ordusu içerisinde yer alan bu Selefilemiş Türkmen grupları, Fetih Ordusu'ndaki genel eğilimlere eksiksiz uyuyor. Fetih Ordusu içerisinde en etkin grup olan El Kaide'nin Suriye kolu Nusra olduğu için, bir nevi El Kaide'nin kanatları altındaki askeri yapılanmalar bunlar.

Türkmen Dağı'nda savaşıyan grupların tamamına yakını Selefi. Nusra'nın emiri El Muheysinî'nin cihat çağırısı yaptığı videoyu izlemenizi tavsiye ederiz. Videoda konuşan Muheysinî, Kesab'da Alevileri katleden El Kaidecilerden biri. Şu sıralar Türkmen Dağı'nda savaşıyor ve tüm Müslüman'ları Türkmen Dağı'na çağırıyor!

Ayrıca belirtmek gerekir ki, çatışmalar yerleşim yerlerinin uzağında, Türkmen Dağı'nın eteklerinde gerçekleşiyor. Zaten Türkmenler AKP'nin umrunda değil! Eğer önemli olsaydı, IŞİD Tuzhurmatu'da, Es Sırsar'da, Musul'da, Tikrit'te, Kerkük'te, Beşir'de Şii Türkmenleri kadın çocuk demeden katlederken AKP'li muktedirlerden biri çıkıp bir şeyler söylerdi.

Peki AKP, neden Türkmen Dağı'nı bahane ederek Rus uçağını düşürdü? Öncelikle bu uçak düşürme meselesinin ABD'den icazet alınmadan gerçekleştirildiğini düşünmüyoruz. Esad'ın Rusya sayesinde Lazkiye'den Deraa'ya; Deraa'dan Deyr Ez Zor'a kadar operasyon sahasını genişletmesi, Halep'in güneyinde elde ettiği başarılar ile buna bağlı olarak Suriye'de giderek parlaması, iplerin

iyiden iyiye Rusların eline geçtiğini gösteriyordu. Buna karşılık ABD'nin attığı adımlar, her defasında boşa düştü. Örneğin, ABD'nin "ılımlılara gidiyor" diye Suriye'ye yolladığı silahlar her seferinde bir şekilde Selefilere eline geçti. ABD'nin "uslu çocukları" Hareket Hazm ve Suriye Devrimcileri Cephesi, ABD'nin kendilerine verdiği son teknoloji silahları götürüp El Kaide'ye (Nusra'ya) teslim ettiler. Sonra ABD "Eğit Donat" meselesini çıkarttı. Eğit Donatçılar da tek kurşun atmadan gidip Selefilere silahlarıyla birlikte teslim oldular. Ardından Nusra, dalga geçer gibi bir video yayınlayıp ellerindeki ABD silahlarıyla ÖSO'culara teşekkür etti. Uzun lâfın kısası, ABD Suriye'de bir nevi seyirci pozisyonuna düşerken Rusya bir anda popüleritesini arttırdı. Uçak düşürme meselesini bu genel pencereden değerlendirmek lâzım. ABD, Türkiye eliyle Rusya'ya mesaj vermiş oldu. Bu tezimizi, uçağın düşürülmesinden sonra ABD'nin tavrı da kanıtıyor. Bilindiği gibi Obama Rus uçağının düşürülmesinden sonra şu sözleri sarf etti: " ...Rusya'nın operasyonlarının Türkiye sınırlarının çok yakınında devam etmesi ve sadece Türkiye değil başka ülkeler tarafından da desteklenen ılımlı muhaliflerin hedef alınmasıyla ilgili devam eden soruna işaret ettiğini düşünüyorum. Rusya enerjisini DAEŞ'e karşı yönlendirseydi bazı karmaşık hata ve gerilimlerin çıkma ihtimali daha az olurdu. Türkiye'nin kendi topraklarını ve hava sahasını savunma hakkı var..."

Rus uçağının düşürülmesi konusunda "ABD talimat verdi, AKP uyguladı" gibi tek yönlü bir yaklaşım söz konusu olamaz. Bu konuda ABD ve AKP'nin "karşılıklı çıkarlarının" örtüşmesi söz konusu. Rusya'nın Suriye'de attığı her adım ABD'yi zora sokarken AKP'nin Suriye rüyasını bitiriyor. Bu yüzden AKP, Rus uçağını vurmakta tereddüt etmedi. Sonuçları çok ağır olsa da...

Tayyip Erdoğan'ın otoriterleşme eğilimini dışarıdaki gelişmelerle "sağlamlaştırdığını" söylemek de yanlış olmaz. Zira AKP'nin Ortadoğu siyasetini eleştirenlerin "vatan haini" yaftası yediği bir süreçten geçiyoruz. Rus uçağı konusunda kim ağızını açsa AKP'li muktedirler tarafından "Rus destekçisi" olmakla itham ediliyor.

Devrimci Marksistler Nasıl Tutum Almalı? "Perspektif" sözcüğü son derece önemli. Perspektif, devrimci Marksistlerin olayları yorumladığı pencere olarak ifade edilebilir. Peki bizler Türkiye-Rusya gerilimine nasıl bir pencereden bakacağız? İnsanlara bu konuda ne söyleyeceğiz?

Evela şunu ifade etmek lazım: AKP Suriye'yi bataklığa çevirdi. Yolladığı tırlar dolusu mühimmatla selefilere destekledi. AKP'nin desteklediği selefiler Suriye'de binlerce kişiyi katletti. Ve son olarak AKP'nin pervasız dış politikası, Rus uçağının düşürülmesine kadar evrildi.

Biz devrimci Marksistlerin bu konudaki tutumu net olmalı! Bu meselede "AKP elini Suriye'den çek" vurgusunu, sağlam temellerde her fırsatta ifade etmeliyiz. AKP'nin Suriye'yi bataklığa çeviren politikalarını mutlaka ifşa etmeliyiz. Öncelikli görevimiz bu olmalı.

Rus uçağının düşürülmesi özelinde de bu net tutumu sergilemek gerekiyor. AKP'nin, hiç düşünmeden halkları ateşe atabileceğini gösterdiğini, bu uğurda düşük yoğunluklu bölgesel çatışmaları dahi göze alabildiğini vurgulamak lazım. Bu net tutumu göstermek "Rusya destekçisi" olmak anlamına gelmez. Devrimci Marksistler egemenlerin arasındaki çatışmaları kendi lehine dönüştürürken kendi hükümetlerine karşı sağlam argümanlarla mücadele ağı örerler ve bu ağı enternasyonel bilinçle bölgeden genele yaymaya çalışırlar.

Elbette, Türkiye Rusya gerilimi özelinde bunları söylerken devrimci Marksistlerin özellikle sosyal medyada kendisini "devrimci" olarak niteleyen bir kesimin yaptığı gibi Putin şakşakçılığı yapmayacağını söylemeye gerek bile yoktur! Erdoğan'ın rol modeli Putin'in emekçiler için tutulacak hiçbir yanı yoktur!

Kendisine devrimci Marksist diyen örgütlerin ve kurumların geleneksel tanımlarını gözden geçirmesi gerektiğini de ifade etmek lazım. Alt emperyalist bir aktör olan Türkiye'nin belirli sınırlar içerisinde bölgesel anlamda "başına buyruk" hareket edebildiği açık. Ancak emperyal aktörlerin çizdiği sınırların dışarısına çıkamayacağı da aşikâr. Eğer siz hâlâ Türkiye'yi sömürge devleti olarak tarif ederseniz, AKP'nin Ortadoğu siyasetini kitlelere açıklama ya yarayacak argümanları bulamazsınız.

Son Olarak

Suriye'ye ve genel olarak Ortadoğu'ya barış etnik ve mezhepsel politikalarla gelmez. Aksine, etnik ve mezhepsel politikalar, Suriye'deki ateşe benzin taşımakla eş değerdir. Ortadoğu'daki savaşların, açlığın, yoksulluğun, katliamların tek panzehiri Sosyalist Ortadoğu'dur! Ya sosyalist Ortadoğu şiarını yükselteceğiz; ya da tüm Ortadoğu'nun hatta bütün dünyanın "Suriyelileştirdiğini" göreceğiz. Bu yüzden, tek seçeneğimiz mücadele etmek ve kızıl bayrağı yükseltmek!



# AKP'DEN EMEKÇİLERE TOPYEKÛN SALDIRI

AKP'nin dördüncü döneminin programı su yüzüne çıkmaya başladı. Suriye'de ısrarla sürdürülen savaş çığırkanlığı, gazetecilere yönelik sansür, baskı ve tutuklamalar, Diyarbakır Baro Başkanı Tahir Elçi'nin güpegündüz sokak ortasında katledilmesi, üniversitelerde ardı arkası gelmeyen polis saldırıları... Bütün bunların yanı sıra ufukta en geniş emekçi kesimleri etkileyecek saldırılar da görünür oldu. Kıdem tazminatında yıllardır planlanan dönüşümlerin gerçekleştirilmesi, esnek çalışmanın yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi, kamu çalışanlarının mevcut haklarının gasp edilmesi, asgari ücret mizansenisi...

RTE'nin lokomotifindeki AKP'nin giderek otoriteleşen iktidarı, ülkeyi emperyalist savaşın ve iç savaşın eşliğine getirmesi, burjuvazinin epey geniş bir yelpazedeki kesimlerini çoktan rahatsız etmişti. Fakat hep vurguladık; AKP'nin politikaları gerilimin dozajını sürekli olarak artırsa da, bu politikaların izdüşümü hem Türkiye sermayesinin hem de uluslararası sermayenin çıkarları ile çakışıyor. Nitekim AKP 1 Kasım seçimlerinde oyların yarıya yakınına alarak tek başına hükümet kurma çoğunluğuna erişince, sermaye grupları koşar ayak "istikrar" umuduyla AKP'yi tebrik etmeye başladılar. AKP güç kaybederken onunla zıtlasmaya başlayan pek çok sermayedar, u dönüşü yaparak AKP ile yeni ilişkiler peşine düştü.

Ne vardı bu "u dönüşü" nün ardında? Tüsiad, Koç, Doğan vs. grupların daha düne kadar arasının açık olduğu AKP, nasıl oldu da bir anda ülkenin ve istikrarın umudu oldu? Ne AKP'nin ne de sermayenin görüşleri değişti aslında. Değişen tek şey şu: AKP 1 Kasım'a kadar kendisiyle birlikte ülkeyi de uçuruma sürüklerken, şimdi en azından kendisi ayağa kalktı. Bu da, ülke burjuvazisi (ve hatta uluslararası burjuvazi) için sırtlarını yaslayacakları kayanın sağlamlaşması anlamına geliyor. Gücsüz ve gerilim üreten bir AKP, toplumda yarattığı tepkisellikle sermayenin canını sıkarken; güçlü ve gerilimlerin üstesinden daha kolay (tabii ki zorbalıkla) gelebilen bir AKP hükümeti, sermayenin istediği gibi at koşturabileceği bir cennet yaratmak için bulunmaz Hint kumaşı.

Kıdem Fonu, Esnek Çalışma, Kiralık İşçilik, Asgari Ücret...

AKP tarafından kurulan 64. Hükümetin programı, yeni dönemde işçilerin yaşam şartlarına ve haklarına yönelik gelecek saldırıların habercisi durumunda. Daha önceki hükümetlerde de gerçekleştirmeye çalıştığı ya da başladığı dönüşümleri tamamlamayı hedefleyen AKP'nin yeni dönem programında esnek çalışma ve kıdem tazminatı fonu kendisine yer bulmuş durumda.

Çalışma hayatındaki katılıkları azaltmayı ve bu sayede istihdamı ve işletmelerin rekabet gücünü artırmayı hedefleyen dönüşümün şiarı "esnek çalışmayı yaygınlaştırma" olmuş durumda. Esnek çalışma, işçiyi, zaten eşitsiz koşullarda iş sözleşmesi yapmaya zorlandığı patron karşısında daha da korumasız hale getirecektir. Genç ve kadın işçiler için özellikle vurgulanan esnek çalışma biçimlerinin yaygınlaştırılması, kısmi zamanlı çalışma, kiralık işçilik gibi uygulamaların çalışma yaşamının temel modellerine dönüşmesini hedefliyor.

"Çalışma hayatına esneklik sağlayarak,



işletmelerimizin rekabet gücünü artıracaktır. Esnek çalışma biçimlerini geliştirerek özellikle gençlerimizin istihdama katılımının önünü açacağız." AKP'nin programında yer alan bu açıklamalar, istihdamın artırılacağı sosu altında esnek çalışmanın yaygınlaştırılmasını öngörüyor. Amaç net: işletmelerin rekabet gücünü ve kârlarını artırmak!

Kiralık işçilik, kısmi zamanlı çalışma gibi modellerin yaygınlaştırılmasının birden fazla zararı olacak işçilere. İlk emek sömürüsünün yoğunlaşması mümkün kılınacak. Klasik iş sözleşmesinde işletme mantığının aleyhine yer bulan zamanlardan (örneğin: yemek, mola vs.) patronun kurtulmasının önünü açan esnek çalışma modelleri, böylece üretim sürecine emeğin yalnızca üretim için zorunlu (yani fiilen üretimde olduğu) zamanını katarak, sermayedarın sömürü oranını artıracak. Bunun dışında, iş sözleşmesi ile garanti altına alınan görece uzun süreli iş güvencesi de ortadan kalkacak. Öte yandan çalışma yaşamının esnekleştirilmesi, çalışanların iş saatleri dışındaki zamanını da üretimin ihtiyaçlarına göre kontrol altında tutmanın önünü açacak. Bu durumda, işinde, evinde, tatilinde çalışmak zorunda kalan emekçilere karşın, işletmeler kârlarına kâr katacak, diğer şirketlerle rekabet gücünü artıracak! Sendikacılığın, örgütsüzlüğün diplerinde gezinen Türkiye şartlarında, esnek çalışmanın daha fazla yaygınlaşması, emekçilerin elinde kalan hak kırıntılarını da ortadan kaldırmayı hedefliyor.

Kıdem tazminatının fona dönüştürülmesi hedefi, AKP için bu dönemde de gündem olan maddelerden birisi. Sermayenin

kıdem tazminatı fonu talebi, AKP'nin daha önce de dile getirdiği ancak tepkiler nedeniyle ertelenen bir dönüşüm. 64. Hükümet programı, kıdem tazminatı fonunun kurulmasını öngörüyor.

Tüm bunlar hükümet programında yer alırken, işçi hakları, sendikal haklar, iş güvenliği gibi ülkenin can yakıcı sorunları, hiç de şaşırtıcı olmayan bir şekilde, programda yer bulmuyor. Peki, öyleyse AKP'nin 1 Kasım vaatlerinden olan asgari ücretin 1300 TL'ye çıkarılması vaadinin anlamı nedir?

7 Haziran'da HDP ve CHP'nin asgari ücret ve benzeri vaatleri, fırtına yaratmasa da yaprakların kimıldanmasına yol açmıştı. Nitekim güç kaybettiğini ve toplumun ekonomik gündemlerle kutuplaşmaya başladığı hisseden AKP, 1 Kasım seçimlerine giderken sürpriz bir şekilde programına asgari ücret vaadi eklemiş ve asgari ücretin 1300 TL olacağını duyurmuştu. Seçimi kazandıktan hemen sonra asgari ücretin hükümetçe belirlenmediği, asgari ücret komisyonuna sunulacağı ve kararın orada alınacağı şeklinde bir laf kalabalığı başladı. Nitekim sermaye grupları da bu rakamın imkânsız olduğu ve kendileri tarafından kabul edilemeyeceğini söyleyerek veryansın etti.

Gelinen noktada, çeşitli kaynaklardan aldığımız bilgiler doğrultusunda, asgari ücretin 1300 TL'ye çıkarılmasının gerçekten de planlandığını söyleyebiliriz. Ancak mesele tam da burada başlıyor. AKP asgari ücreti yükseltmek istiyor (tabii ki emekçileri düşündüğünden değil), fakat sermaye karşı çıkıyor. Bu çelişkiyi aşmak için AKP şimdilerde yeni yöntemler arıyor. Bu yöntemlerden biri, artış payını devletin karşılaması (örneğin vergiden



**“Çalışma hayatına esneklik sağlayarak, işletmelerimizin rekabet gücünü artıracğıız. Esnek çalışma biçimlerini geliştirerek özellikle gençlerimizin istihdama katılımının önünü açacağız.”** AKP'nin programında yer alan bu açıklamalar, istihdamın artırılacağı sosu altında esnek çalışmanın yaygınlaştırılmasını öngörüyor. Amaç net: işletmelerin rekabet gücünü ve kârlarını artırmak!

kesinti şeklinde bir yöntem konuşuluyor). Bir diğer konuşulan yöntem ise yine artış payının çeşitli başka fonlardan karşılanması şeklinde.

Önümüzdeki haftalarda netleşecek olan asgari ücret ne kadar olur bilinmez ancak şurası su götürmez ki AKP'nin asgari ücret vaadi bir tiyatro oyununu andırıyor. Sahne hazır, perde açılıyor, oyun başlıyor. Ancak seyirciler perdenin arkasında dönenleri göremiyor.

**Kamu Emekçilerine Saldırı: 657 Değişiyor**  
Burjuva medyada “Kamuda 657 Devrimi” (Sabah, Milliyet) başlığıyla duyurulan dönüşüm planları kamu kesiminde istihdam edilen milyonlarca emekçinin piyasa ilişkilerine tabi, kuralsız, esnek, güvencesiz bir şekilde çalışmasının önünü açacak nitelikte. Anılan gazeteler, yaşanacak dönüşümü “kamuda memur-işçi ayrımı bitecek” şeklinde duyursa da, bu ayrımın hangi statü lehine, hangisinin aleyhine sona ereceğinde bahsetmiyorlar.

Mevcut 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda 4A, 4B, 4C, 4D olarak bilinen dördüncü maddenin A, B, C ve D bentleri, kamu hizmetlerini görenlerin istihdam şekillerini sınıflandırıyor. 4A memurları, 4B sözleşmeli personelleri, 4C geçici personelleri, 4D ise kamu kesiminde işçi statüsünde çalışanları sayıyor. Bu sınıflandırma, kamu (yani devlet) ile iş ilişkisine giren çalışanları çeşitli

statülere ayırarak bir hak eşitsizliği yaratmaya yarıyor. AKP'nin hazırlıklarını sürdürdüğü yeni tasarı, farklı statüler arasındaki eşitsizliği gidermek perdesi adı altında, daha geniş haklara sahip olan kamu çalışanlarının haklarının gasp edilmesini öngörüyor. Şöyle ki, kamuda istihdam edilenler arasındaki memur-işçi ayrımının bitirileceği söyleniyor. Fakat ayrımı bitirmek için hükümetin planı, memurların işçilerden fazla olan haklarını tırpanlamak!

Çeşitli bakanlıkların katılımıyla hazırlamaya başlayan tasarıdan, şimdilik basına yansıyanlara bir göz atalım. Birkaç başlık altında temel saldırıların nerelerden geleceğini sınıflandırmak mümkün:

**Ücret ve Çalışma Yaşamı:** Bir hayli çeşitli olan ücret kalemleri azaltılacak şeklinde lanse edilen ücretlerin düzenlenmesi başlığında, kamu çalışanlarının iş-ücret ilişkisi neoliberal dönüşüme açılıyor. Hükümetin arzusu, ücretlerin performansa göre belirlenmesi. Performans, sadece ücretlendirmede değil, kamu çalışanlarının terfisinde de belirleyici olan temel etken haline getirilecek. Bu ise, kamu çalışanlarının kamu hizmetini gören personel olarak düşünülmesi yerine; daha fazla iş yapan, daha fazla çalışan, daha fazla hizmet üreten ve kendi aralarında rekabet eden bireyler olarak algılanmasını sağlamaya yönelik bir hamle.

Öğretmenler için öngörülen bir düzenleme de, yaz aylarında da çalışma külfeti getirmek ve bütün bu dönüşümü, eğitim kalitesinden ziyade, performansa bağlamak. Üniversitelerin, liselerin, hatta ilk ve ortaokulların piyasaya tam entegre olacağı bir süreç, bu maddeye eşlik edecektir.

**İş Güvencesi:** Mevcut 657 düzenlemesinde, devlet memurluğundan çıkarma cezası, yalnızca sayılan ve diğerleri arasında en ağırları olan disiplin suçlarının işlenmesi halinde verilebiliyor. Sabah gazetesinde yayınlanan haberde “iş garantisi bitiyor” şeklinde utanmazca yer bulan ve yeni tasarı için planlanan düzenlemeye göre, artık devlet memurlarının da, özel sektör mantığıyla “işini yapmadığı” gerekçesiyle görevine son verilebilecek.

**Memurlar Üzerinde Siyasi Hegemonya:** Tasarıda yer alması beklenen ve basına yansıyan düzenlemelerden biri de, “terör örgütüne destek vermek” şeklinde yeni bir memurluktan çıkarma maddesinin getirilmesi. Mevcut yasada yer alan siyaset ve ideolojik hareket yasağının üstüne, terör örgütüne destek şeklinde yeni bir suçun eklenmesi, AKP'ye muhalif olan memurlara fiilen yapılan baskının yasallaştırılması anlamına gelecektir.

Hükümetin getirmek istediği, en ufak bir muhalif ses bile çıkarmayan yeni bir memur kuşağı.

Şimdilik basında yer alan dönüşümler böyle. Tasarı netleştikçe, kuvvetle muhtemel ki daha yoğun saldırıların mevcut olduğu görülecektir. AKP'nin hedefi kamu sektörünü piyasaya tâbi kılmak ve sermayenin dikensiz gül bahçesinin sınırlarını genişletmek. Yani devlet memuru mantığı baştan aşağı değişerek sermaye mantığının kamu hizmetlerine tam egemen olması sağlanmak isteniyor. Elbette örgütsüzleştirme, sendikasılaştırma ve hak aramalarının önüne geçme gibi hamleler de, sayılan dönüşüme eşlik edecektir.

**AKP Saldırıyor; Emekçiler Direnişel**

Görüldüğü gibi AKP'nin bu dönemi de emekçi haklarına, yaşam standartlarına ve işçi örgütlerine yönelik saldırganlıklarla geçecek. Şayet AKP, hedeflediği dönüşümlerin tümünü başarabilirse bu durum, emekçi sınıflar adına yıkım olacaktır.

Ancak şu ana kadar ne işçi sendikalarından ne de kamu emekçilerinin sendikalarından, AKP'nin sayılan girişimlerine karşı ciddi söylemler geliştirilemedi. Unutmamak gerekir ki, bu dönüşümlere karşı durmak için AKP'nin meclise yasa getirmesini beklemek, çok önemli fırsatları kaçırmak anlamına gelecektir. Son dönemde, cılız sesler hiçbir işe yaramayacaktır. Sesi büyütebilmek ise, bugünden bu başlıklar üzerinden bir savunma hattı örmekten geçer. Fabrikalarda, işyerlerinde, mahallelerde, meydanlarda bu gündem üzerine örülecek uzun erimli bir kampanya, AKP'nin söz konusu hedeflerine ulaşmasını engelleyebilecektir.

Öte yandan bu gündemli bir kampanyanın iki önemli anlamı daha olacaktır. Birincisi, 1 Kasım seçimlerinde AKP'nin oylarını yükselterek birinci parti çıkmasının topluma yaydığı umutsuzluğa, korkuya, yenilgi psikolojisine karşı geniş kesimler için umut barındıran bir hareket yaratılabilecektir. İkinci olarak, böylesi bir kampanya hem işçisinden kamu çalışanına bütün emekçi kesimleri hem de sol-sosyalist unsurları biraraya getirerek, birlikte mücadele ihtiyacına da cevap oluşturacaktır.

AKP'nin yolunu rahatça yürütmesi, milyonlarca emekçinin bugününün, milyonlarca gencin ise yarınının çalınması anlamına gelecektir.

Ne bugünümüzden, ne de yarınımızdan vazgeçeceğiz!

AKP'nin saldırılarına karşı birlikte mücadele edelim!



**GÜNEŞ GÜMÜŞ**

# **NERDEN GELDİK BURAYA?-II**

1980'den bu yana işçi sınıfının fiziksel varlığı büyüdü; emekçi ordusunun safları Türkiye'de hiç olmadığı kadar genişledi: "1960'ta 2.4 milyon olan ücretli sayısı 1980'e gelindiğinde 6.4 milyona, 2009 yılında ise 13 milyona yaklaşmıştır. Ücretlilerin toplam istihdam içindeki payı yüzde 35'ten yüzde 60'a yükselmiştir." (Aziz Çelik, Türkiye'de 1960 Sonrası İstihdam ve Ücretliler) 1980 sonrası dönemde çok daha açık bir şekilde toplumun çoğunluğunu (aileleriyle birlikte) işçi sınıfı oluşturmakta. Emekçilerin büyüyen fiziki varlığına, ne yazık ki, bir sınıf olarak talep ve mücadeleleriyle görünür olmaları anlamında politik ve toplumsal güç ve etkinliği eşlik etmemiş durumda.

**Neoliberal dönemin dönüştürdüğü iş ilişkileri sınıf mücadelesinin önünde aşılmaz bir engel olsaydı bunun en net kendini göstereceği ülke Yunanistan olurdu. Ancak hayat hiç de öyle gri değil. Bugün Yunanistan dünya sınıf mücadelesinin en ileri ülkesi durumunda. Başka örnekler de verilebilir. Yine sanayisi oldukça zayıflamış olan ve post-Fordist dönüşümün şiddetli bir şekilde uygulandığı bir ülke olan Arjantin'de devrimci Marksistler bir hayli etkililer. Tersinden Türkiye'de 12 Eylül sonrası gerçekleşen ekonomik dönüşümler kadar bununla iç içe geçen bir düzeyde sol-sosyalist hareketin çok ağır bir darbe almış olması da bugünleri getirdi. Yani ekonomik ilişkilerdeki ana eğilimler doğrudan doğruya politik sonuçlar üretmez. Politik özneler ve bunların emekçilerle kurduğu ilişki bu durumda son derece belirleyici olmaktadır.**

Marks ve Engels, Komünist Manifesto'da dönemlerinde artan işçi mücadelelerinden bahsederken "İşçilerin mücadelelerinin gerçek sonucu hemen o anda elde edilen başarıda değil, işçilerin durmadan genişleyen birliğindedir" (s.52) derler. Nerden geldik buraya sorusunun cevabı işte bu cümlede gizlidir. 12 Eylül sonrasında yaşama geçirilen neoliberalizmin başarısı, patronlar adına, işçi sınıfının birliğini en azından (uzunca da olsa) bir dönem için parçalayabilmesinde saklı. Gelin bu konuya açıklık getirelim...

Düşman Yekpare, Sen Bölünmüş

Neoliberalizmin en büyük başarısı işçi sınıfının birliğinin parçalanmasında demistik. Sınıfın parçalanması 12 Eylül sonrasında Türkiye'de iki bağlamda gerçekleşti; fiziki varlığının bölünmesi ve işçi sınıfının kendi içinde bölünmüşlüğü.

Neoliberalizmin yaşama geçirdiği yeni üretim örgütlenmesi olan "post-Fordizm" işgücünün parçalanmasını temel alır. Çekirdek işgücünü kitlesel üretime devam eden vasıflı işgücü oluştururken daha küçük ölçekte yan sanayi ya da tedarikçilerde çalışan işgücü ise çeperdeki işçileri meydana getirir. Üretim sürecinin yapısı parçalı hale gelirken küçük ve orta işletmelerin üretimdeki yeri büyür. Üretim, sadece, büyük oranda daha küçük işyerlerine kaydırılmakla kalmaz aynı fabrika içinde bile taşeron uygulamalarıyla parçalanır.

İşçi sınıfının daha küçük ölçekte işyerlerine bölünmesi ya da aynı işyerinde farklı patronlar altında çalışma biçiminde parçalanması, onun sınıf bilincinin gelişimi üzerinde etkide bulunur. Her daim büyük işyerleri işçi sınıfının bilincinin gelişmesinin önü daha açıktır; neden mi? Öncelikle büyük ölçekte işyerleri daha büyük sayılarda işçiyi bir araya getirir ve onlardan bir kolektivite oluşturur. Üretim örgütlenme süreci bile ortak hareket etmelerine, yani bu kolektivitenin varlığına dayanır. Birlikte işe başlayan, birlikte çalışan, birlikte mola veren, birlikte işten çıkan bu işçi kitlesi açısından ortak çıkarlarla

birbirlerine bağlı oldukları daha hızla ve kolaylıkla açıklık kazanır. Büyük işletmelerde patronla, müdürle kişisel ilişki kurulmaz; işçilerle işveren ve yöneticilerin ortak çıkarlara sahip olduğu yanılısına imkan vermeyecek ölçüde ayrı dünyaların insanları oldukları çok açıktır.

İşçilerin çalıştıkları işyerlerinin ölçekleri onların örgütlü mücadele yürütmeleri açısından da büyük etkiye sahiptir. Küçük işyerlerinde çalışanlar, oldukça güvencesiz çalışma koşullarına sahiptirler (bütün çeper işçilerinin deneyimlediği gibi); dolayısıyla sendikalaşmak bu tür işyerlerinde oldukça zordur. İşveren küçük işletmelerde işçileri daha kolay kontrol ederek böyle girişimleri hızla ekarte edebilir. Türkiye'nin en büyük iki mobilya sitesi olan Siteler ve Masko'da sendikaların esamesi okunmaz; keza yüzlerce küçük işletmenin faaliyet gösterdiği Ankara-Ostim'de durum farklı değildir. Orta büyüklükte 300'den fazla fabrikanın faaliyet gösterdiği Sincan Organize Sanayi'de ise sendikalı işyeri sayısı, ne yazık ki, 3-4 taneyi geçmez ki bunlarda da Türk-Metal yetkili sendikadır.

Sendikalaşma ve işyeri ölçekleri arasındaki ilişkiyi gösteren verilere başvurursak (işşkin gösterilen sendikalaşma oranlarının Çalışma Bakanlığı tarafından düzeltilmediğini belirtelim; ancak biz aradaki oransallığa baktığımızdan fikir edinmek için yeterli olacaktır):

"ÇSGB'nin 1993 Ocak istatistiklerine göre (ÇSGB istatistiklerinde 1993 yılına kadar işyeri ölçeklerine göre sendikalaşma oranlarını vermiştir) 1-9 işçi çalıştıran işyerlerinde çalışan toplam 897.317 kişiden sadece 84.561'i sendika üyesidir. Bu tip işyerlerinde sendikalaşma oranı % 9,4'tür. 10-24 işçi çalıştıran işyerlerinde sendikalaşma oranı yaklaşık % 20'ler civarındadır. 25-49 işçi çalıştıran işyerlerinde sendikalaşma oranı % 30'lar, 50-99 işçi çalıştıran işyerlerinde % 40'lar civarındadır (Akkaya, 1992, 55). 100-249 işçi çalıştıran işyerlerinde sendikalaşma oranı Türkiye ortalamasının üzerindedir.

Bu ölçekteki işyerlerinde sendikalaşma oranı % 65'leri geçmektedir. 250-499 işçi çalıştıran işyerlerinde sendikalaşma oranındaki artış eğilimi sürmekte, sendikalaşma oranı % 95'ler civarında seyretmektedir. Dolayısıyla işyeri ölçeği büyüdükçe sendikalaşma ile ilgili genel eğilimlere uygun olarak sendikalaşma oranları da artmakta, 500 ve daha fazla işçi çalıştıran gerek kamu, gerekse özel kesim işyerlerinde sendikalaşma oranı yüzde yüzlere yaklaşmaktadır." (Adnan Mahiroğulları, 2001, Türkiye'de 1980 Sonrası Sendikalaşma ve Sendikalaşmayı Etkileyen Unsurlar)

Bahsedilen bu durum Türkiye'ye has da bir olgu değil; dünya çapında da geçerli genel bir eğilimdir. İşyeri küçüldükçe işçi sınıfının sınıf bilincinin gelişmesini zayıflatıcı ortam güçlenir; örgütlenme ve mücadelenin olanakları daralır; işçi üzerindeki sermaye kontrolü ve baskısı çeşitli şekillerde daha çok artar.

Sınıfın parçalanmışlığının diğer ayağını da işçi sınıfının kendi içinde bölünmüşlüğü oluşturur. Post-Fordizm işgücünü çekirdek ve çeper olarak bölerken sadece içinde yer aldıkları üretim sürecine dair bir bölünme ortaya çıkarmaz; bu bölünme sınıfın birliğine de darbe indirir. Çekirdek işgücü daha iyi ücretlere, daha iyi çalışma koşulları ve sosyal haklara sahip olurken çeper işgücü bütün bunlardan mahrum, esnek-kuralsız-güvencesiz çalışmaya terk edilmiş durumdadır. Dolayısıyla işçi sınıfının kader birliği sanki ortadan kalkmış gibi görünür. Örneğin kamuda öğretmenler kadrolu, sözleşmeli, ücretli, vekil öğretmen şekilde parçalı bir çalışma ilişkisine tabiidir. Kadrolu ve sözleşmeli öğretmen kamu çalışanı olmanın sağladığı işgüvencesi, daha iyi ücret ve sendikalı olma hakkından faydalanırken ücretli öğretmen asgari ücretten düşük bir ücret karşılığında güvencesiz çalışmak durumunda kalır. Bu koşullar, kendiliğinden bir durumda, ortak mücadelenin önünde engele dönüşür. Patronaj ilişkilerine dayanarak her yıl sözleşmesi yenilenecek bir ücretli öğretmenin sendikaya üye olması, hakları için mücadele etmesinin olağan durumlarda koşulları yoktur. Dolayısıyla kamu emekçileri cephesinde öğretmenlerin birliğine önemli bir darbe vurulmuş gibidir.

Aynı durum taşeron çalışmanın olduğu bütün fabrika ve işyerlerinde de geçerlidir. Olağanlığında vasıflı ve daha avantajlı koşullara sahip olan çekirdek işgücünün çeperdeki işçilerle ortak mücadele gündemleri yoktur. Genellikle farklı alt işverenlere bölünerek birlikte hareket edebilme koşullarını kaybetmiş çeperdeki işçilerin ise talepleri için mücadele yürütmesinin

koşulları sınırlıdır. Aynı işletme içinde bir araya gelerek üretim yapan kolektivite böylece parçalanmış olur. Bunun üstesinden ancak bilinçli bir müdahale ile gelinebilir ki bunun için sendikalı olmak ve mücadelenin başarısının işçilerin birliğinden geçtiğinin farkında olarak mücadele yürüten bir bilinçle hareket etmek gerekir. Bahsettiğimiz bu bilinçli müdahalenin yaşandığı örnek sayısı ne yazık ki çok sınırlıdır.

İşçi sınıfının parçalı yapısı onun mücadelesinin önünde bir engele çevrilmek için egemen sınıflar tarafından da kullanılır. Eğitim-Sen'in daha iyi ücret ve çalışma koşulları mücadelesi karşısında Tayyip Erdoğan, öğretmenlerin sosyal haklarını diğer memurlara hedef gösterdiğini hatırlarsınız: "Bir öğretmenin en düşük olanı 1624 lira alıyor. Haftada 15 saat karşılığı alıyor. Peki, düz bir memur ne kadar çalışıyor? 40 saat. Bir de tatili var. Yılda iki ay. Düz memurun tatili 20 gün. Haksızlık değil mi?" KESK'in toplu görüşmelere karşı çıkışına da "dışarıda memur olmak isteyen yüz binler var" diyerek tepki veren Erdoğan, çekirdek işgücünü çeperdeki güvencesiz-düşük ücretli çalışan emekçilere hedef göstermekte; böylece kamu çalışanların daha iyi ücret ve sosyal haklar elde etmelerinin yaratacağı örneklerle genel olarak emekçi sınıfın daha iyi koşullara ulaşmasına katkı sunabilecek bir mücadelenin toplumsal desteğinin önünü kesmeye; işçi sınıfını karşı karşıya getirmeye çalışır.

#### Örgütlenme ve Mücadeleye Yer Yok!

İşçi sınıfının bölünmüşlüğü ve örgütsüzlüğü en çok onun mücadelesine ket vurur. Kolektif davranma konusunda 12 Eylül sonrasında büyük yol almış burjuvazi karşısında işçi sınıfının örgütlü yanıt verme yeteneğine vurulan darbe toplumsal mücadelelere, muhalefete ve sola da vurulmuş en esaslı darbedir.

Mücadele örgütlerle yürütülür. Türkiye işçi sınıfının sendikalaşma oranlarının bile yerlerde süründüğü koşullarda işçi sınıfının kendi adına topluma-siyasete ve tarihin akışına müdahale etmesinin olanakları sekteye uğramış demektir. Sınıf mücadelesinin gerilemesine, işçi sınıfının görünürlüğünün azalmasına tekabül eden bu dönemde, haliyle, toplumsal yaşamda belirleyici olanın sınıf gündemleri (yoksul ile zengin arasındaki gelişmeler) değil neoliberalizmin ideolojisi olan postmodernizmin kimlik siyasetleri olmaktadır. Böylece 1990'lar ve 2000'ler boyunca Türkiye din, etnik köken, mezhepler, yaşam tarzları üzerinden şekillenen kimlikler üzerinden bölünmelere dayalı gelişen bir siyasete mahkum kalmıştır.

Bu konjonktür, 1970'lerde olduğu gibi sosyalist hareketin işçi sınıfı dinamiğinden beslenmesinin önüne ket vurur. İşçi sınıfının talepleriyle sokakta olmadığı, giderek örgütsüzleşen emekçi kitlelerin görünür olmadığı koşullar, ülke siyasetinde emek-sermaye ilişkisi belirleyici gündem olmasına olağan akışta imkan vermez; ancak bilinçli bir müdahale böyle bir politika gerçeklik kazanabilir.

#### Fark Yaratan Deneyimler Mümkün: Bakınız Yunanistan

Yazının şimdiye kadarki kısmında sınıf hareketinin geri çekilmesinin arkasında yatan nesnel dinamikleri ele almış ve bu durumun sosyalist hareketin ve de genel olarak siyasal iklimin gelişmesi üzerine etkisinden bahsetmiş isek de arada otomatik bir ilişki olmadığını unutmamak gerekir. Neoliberalizmin temel kaygısı 1970'lerde düşen kar oranlarını yükseltmek adına sömürü oranını artırmak ve bunu gerçekleştirebilmek için işçi sınıfını örgütsüz, eylemsiz bir forma büründürmektir. Ancak bu politika 1980'den bu yana -elbette ki aynı kararlılık ve güçle değil- dünyanın neredeyse her yerinde uygulanıyor. Oysa ki şu an dünya üzerindeki bir çok ülkede Türkiye'de olduğundan farklı bir manzara karşımıza çıkıyor. Bakınız Yunanistan. Yunanistan'da işçi sınıfının birliğine yönelik neoliberal saldırıların yanı sıra sanayinin gerilemesiyle birlikte -bireysel iş ilişkilerinin daha çok hakim olduğu-hizmet sektörünün büyümesi de yaşandı. Ne var ki Yunanistan solu ve örgütlü mücadele hep etkin bir seviyede kalmayı bildi. 2008'de başlayan büyük kapitalist kriz Yunanistan'ı sarsmaya başladığında ülke radikalleşti ve radikal sol diye bilinen Syriza iktidara geldi. AB'nin dayattığı neoliberal saldırılara karşı yapılan grev ve direnişler şimdi de Syriza hükümetine karşı düzenleniyor. Şayet Syriza'nın solundaki gerçekten radikal solcular Syriza'ya karşı mücadeleyi yüksek tutabilir ve somut politikalarla kendilerini bir alternatif olarak ortaya koyabilselerse ülkenin geleceği çok farklı olabilir. Neoliberal dönemin dönüştürdüğü iş ilişkileri sınıf mücadelesinin önünde aşılmaz bir engel olsaydı bunun en net kendini göstereceği ülke Yunanistan olurdu. Ancak hayat hiç de öyle gri değil. Bugün Yunanistan dünya sınıf mücadelesinin en ileri ülkesi durumunda. Başka örnekler de verilebilir. Yine sanayisi oldukça zayıflamış olan ve post-Fordist dönüşümün şiddetli bir şekilde uygulandığı bir ülke olan Arjantin'de devrimci Marksistler bir hayli etkililer. Tersinden Türkiye'de 12 Eylül sonrası gerçekleşen ekonomik dönüşümler kadar bununla iç içe geçen bir düzeyde sol-sosyalist hareketin çok ağır bir darbe almış olması da bugünleri getirdi. Yani ekonomik ilişkilerdeki ana eğilimler

doğrudan doğruya politik sonuçlar üretmez. Politik özneler ve bunların emekçilerle kurduğu ilişki bu durumda son derece belirleyici olmaktadır.

Marks ne diyordu, insanlar tarihlerini kendileri yaparlar, her ne kadar koşulları kendileri seçmeseler de. İçine doğduğumuz konjonktür bizi kimi açılardan sınırlandırırsa da kolektif bir iradeyle onu değiştirebilme gücüne sahibiz. Bunu kabul etmeden devrimci olmak da mümkün değil zaten. Yunanistan'da sosyalist solun gücü, neoliberalizmin işçi sınıfının birliğine vurduğu darbeleri azaltan, etkisizleştiren önemli bir iradi müdahale durumunda.

Aynı durum Türkiye'de de mümkün. Mücadele öncülerle yürütülür. Her zaman işçi sınıfının da öncü kolları olmuştur; madenciler, ulaştırma ve metal sektöründe çalışan emekçiler gibi. Bu unsurlar, emekçi sınıfın mücadelesinin ön açıcılarıdır. İş güvenceleriyle-sendikalılıklarıyla mücadele özgüvenine sahip olarak taleplerini elde etmek için bütün işçi sınıfına ilham veren, onların sendikalılık, ücret, sosyal konularında çitasını yükselten işçi sınıfının bu öncü kolları daha büyük mücadelelerin de kıvılcımını kısa vadede olmasa da sağlayabilir.

Bugün de Türkiye işçi sınıfı açısından böyle bir öncülük olanağına sahip olan güçler bulunuyor. Bu yıl içerisinde cereyan eden metal fırtına bu durumu örneklendiriyor. Başka başka örnekler vermek mümkün: KESK ve motor gücü Eğitim Sen tüm Türkiye'ye yayılan örgütlülüğü ile emekçilerin öncülerinden birisi pekala olabilir. 1990'ların ilk yarısı bu emekçiler mücadeleleriyle kamu çalışanları için sendikalı olma hakkını sokakta kazanmışlardı. Hala da Türkiye'de emekçilere yönelik saldırılara karşı kolektif tepki verebilme gücünü KESK'li emekçiler göstermektedir. Onların mücadelesi böyle bir ön açıcı olma potansiyeline sahiptir; yeter ki işçi sınıfını ilgilendiren toplumsal taleplerle mücadele yürütülsün.



# PARİS'TE İKLİM ZİRVESİ

**"Burjuvazi eğer iklim değişikliği felaketini önleyemezse, onun yarattığı etkilere hiç kuşku yok ki en duygusuz ve insanlık dışı yöntemlerle karşılık vermekten çekinmeyecektir. İklim değişikliğinin anlamı, fırtınalar, seller, kuraklık, yangınlar, çölleşme ve gıda maddesi kıtlığıdır ki bu da göç akınlarına, görülmemiş ölçekte insan hareketliliğine yol açacaktır. Faşistlerin ve ırkçı sağın buna nasıl tepki göstereceğini biliyoruz. Rosa Luxemburg'un Birinci Dünya Savaşı sırasında formüllendirdiği o tarihsel 'Ya Sosyalizm Ya Barbarlık' alternatifi her zamankinden daha keskin biçimde ortaya çıkacaktır."**

**(John Molyneux, "Marksizm ve Parti")**

BM İklim Değişikliği Zirvesi 29 Kasım'da Paris'te başladı. Ancak bu kez zirve üzerine silahların gölgesi daha fazla çökmüş durumda.

Paris'te yapılan kanlı saldırılarının üzerinden çok az zaman geçti. Bu durum zirve üzerinde etkisini gösteriyor. Fransa Dışişleri Bakanı Laurent Fabius yaptığı açıklamada "Hükümet aldığı kararlar daha fazla ilave riske yol açmamak için zirve öncesi ve sonrası düzenlenmesi öngörülen gösteri yürüyüşlerinin yasaklanmasını kararlaştırdı." derken; ülke tarihinde daha önce görülmemiş bir şekilde 24 çevre aktivisti zirve boyunca ev hapsine alındı. Zirve sırasında yapılan eylemlere polisin müdahalesi de Türkiye'deki görüntüleri aratmayacak cinsten.

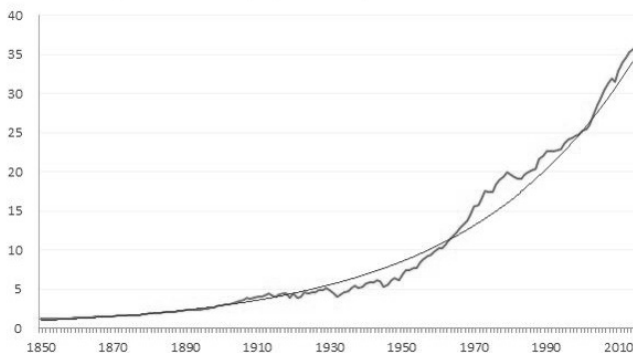
Asıl konuşulması gereken meseleye gelecek olursak, emperyalist gerilimlerin gölgesi altında iklim sorunu konusunda kapitalizmin kalıcı bir çözüm üretebilmesi mümkün görünmemektedir. Bu farazi bir varsayım değil, tarihte eşine pek çok kez rastlanıldığı üzere savaşların ve kapitalizmin doğasından maddi temellerini alan ve çözümünün ancak yine kapitalizmin ortadan kaldırılabilmesiyle sağlanabilecek bir problemdir.

İklim Değişikliği Sorununu Kapitalizm Çözemez

Lenin daha 1900'lerin başlarında Birinci Emperyalist Paylaşım Savaşı'ndan önce emperyalist aşamanın kapitalizmin yaşadığı çürümenin ve bunalımın son aşaması olduğu konusunda Marksizme önemli bir açılım getirmişti. Lenin'in bu ifadelerinin ardından iki büyük emperyalist savaş, irili ufaklı birçok yerel savaş, mikro ölçekli çatışmalar insanlığın kaderinden eksik olmadı.

Kapitalist üretim birikim uğruna sürekli zenginliğin anası olan doğayı talan etmek zorundadır. Bunu kaynakların sınırlılığını göz etmeden ve bu kaynak sonsuzmuşçasına yok ederek yapmaya bugüne kadar devam ettiği gibi, bugünden sonra da devam edecektir. Kapitalizmin kontrolsüzlüğünü aşağıda Sanayi Devrimi'nden bu yana CO2 salınımının geometrik artışını gösteren grafik iyi anlatıyor:

Küresel insan kaynaklı CO2 salımı (milyar ton CO2)



Diğer taraftan doğanın dizginsiz talanı kadar, savaşlar da bu sistemin doğasının bir sonucudur. Savaşlar sonucu gerçekleşen ekolojik tahribat en az kapitalist üretimin kendisi kadar yıkıcı olabilmektedir. Özellikle geçmişte Ortadoğu'da yaşanan savaşlarda insanlığın karşılaştığı manzaralar iç karartıcıdır. Körfez Savaşı'nda gökyüzünü bir battaniye gibi saran petrol dumanları, savaşan tarafların geniş bir coğrafya üzerinde geride bıraktığı silahlar, radyoaktif ve kimyasal bombalar, savaşın bin bir türlü yıkım aracı... Tuna Nehri'ni kullanılmaz hale getiren 90'ların Balkan Savaşları... Japonya'da 1945'te insanlığın en büyük dramlarından birini yaratan atom bombaları... Nükleer silahlanmanın burçları nükleer santrallerin Çernobil ve Fukuşima örneğinde olduğu gibi yarattığı yıkımlar... Hepsi hafızalardadır.

Benzeri manzaralarla bugün Suriye İç Savaşı'nda da karşılaşmak mümkün. Bu savaşın mimarlarından iklim zirvelerinde bir çözüm beklemek hayalden de öte. Üstelik savaşın yarattığı gerilimler böyle bir zirveyi bile işlevsiz kılar. Öte yandan Kyoto Protokolü gibi düşük profilli önlemler bile yirmi yıla yakın bir süredir uygulanamamışken...

İklim değişikliği sorununun kapitalist sistem içinde çözülmesinin imkânsız olduğuna dair John Molyneux, iki temel maddi sebep ortaya koyuyor (1):

Bu sebeplerden ilki, gezegendeki en büyük şirketlerin onda yedisinin fosil yakıtları ve bağlı otomobil sektöründe olmaları, dolayısıyla bu şirketlerin iklim değişikliğini önleyecek bir hamlede yer almamak için ekonomik çıkarlara sahip olması. Aynı şirketlerin kapitalizmin mantığı gereği ayakta kalabilmek için birbirleriyle sürekli rekabet içinde olmaları ve kâr etmeleri gerektiğinden, karbon emisyonlarını azaltmak, bunun için de üretimlerini düşürmek ve kârlarından vazgeçmek gibi radikal değişiklikleri gerçekleştirmeyeceklerdir. Daha doğru bir ifade, kapitalizm hâkim küresel ekonomik sistem olduğu müddetçe de asla gerçekleştiremeyeceklerdir.

İkinci sebep, küresel kapitalizmin ayrı ve birbiriyle rekabet eden ulus devletler temelinde örgütlenmiş olması. Dolayısıyla, uluslararası işbirliğini gerektiren iklim sorununun çözümü için insanlık daha pek çok "Sessiz Bahar"ın (2) geçmesini beklemek zorunda kalacaktır. Çünkü, tekil bir ülkenin, örneğin Türkiye'nin kendi

karbon emisyonunda azaltmaya gitmesi yeterli değildir. Ancak ABD başta olmak üzere Batı metropol ülkelerinin, ve küresel kapitalizmin üretim üsleri olan Çin ve Hindistan gibi gezegeni en çok kirleten ülkelerin de emisyonlarını azaltmaları gerekmektedir. Kapitalizmin rekabet ve kâr kısır döngüsünün zincirlerinden kurtulmadığı müddetçe hiçbir ülkenin bunu yapamayacağı, çözümün ancak uluslararası rekabet değil enternasyonal dayanışma içinde mümkün olduğu açık bir gerçektir. Bu da, iklim değişikliği sorununun kapitalizm içi bir çözümünü baştan olanaksız kılmaktadır.

Türkiye İklim Zirvesinde "Günün Fosili" Seçildi

Peki, 195 ülkenin katıldığı Paris'teki İklim Zirvesi'nde Türkiye ne yapıyor?

Zirveyi Yeşil Gazete adına izleyen akademisyen ve çevre aktivisti Ümit Şahin'in aktarımına göre, Türkiye bir yandan AKP döneminde iç kamuoyuna nasıl "gelişmiş bir ülke" olduğu propagandasını yaparken, Paris'teki zirvede İklim Sözleşmesi'nin 1992'deki orijinal halinde gelişmiş ülke olarak tanımlanması durumunun değiştirilmesini ve gelişmekte olan ülkeler arasına alınmak istiyor(3). Çünkü 1992'deki çerçeve sözleşmedeki konumu değişmezse, Türkiye gelişmekte olan ülkelere iklim tazminatı vermek zorunda kalacak. Fakat gelişmekte olan ülkeler kategorisine düşürülürse, emisyonlarını azaltmak için finansal yardım alma imkânı doğacak.

Türkiye zirvede emisyonlarını azaltmak için anlamlı bir gelecek projeksiyonu ortaya koymazken, tam tersine meşhur 2023 hedeflerinin karbon temelli ekonomik kalkınma modeline dayanması, yeni termik kömür santrallerini yapmayı planlaması ve zirve görüşmelerini tıkayacak şekilde sözleşme taslağına yaptığı itirazlar gibi sebeplerle "Günün Fosili" seçildi(4). Bu noktada, Türkiye'nin hedeflediği daha çok termik santralin kömür madenlerinde daha çok sömürü ve daha çok maden işçisi ölümü demek olduğunu hatırlatmaya gerek yok!

Nasıl Bir Mücadele Gerek?

Bugüne kadar çevreci hareketler Marksist hareketler gerilimli bir ilişkiye sahip oldu. Zaman içerisinde ekolojik duyarlılık kimi devrimci hareketlerin programından uzaklaşırken, çevreci hareketler de Marksizmin ekoloji konusunda ürettiği yanıtlara burun kıvrıldı. Marks'a göre ancak sosyalizm sayesinde üretici güçler ve doğa arasındaki ilişkinin akla uygun, sürdürülebilir bir şekilde yeniden kurulabilmesi mümkündür. Bu koşul artık insanlığın kurtuluşunu da içine alacak



**950'den fazla kuruluşun üye olduğu CAN (İklim Eylem Ağı) 1999'dan beri İklim Müzakerelerinde "Günün Fosili" adlı bir ödül veriyor. Özellikle kömür odaklı enerji politikaları ile gündeme gelen Türkiye'nin müzakerelerde iklim finansmanından pay almaya çalışırken emisyonlarını arttırmaya devam edecek olması, ve bu emisyon artış hızının küresel ısınmayı 2°C derecenin altında tutma çabasıyla bağdaşmadığı ifade edilerek bu yılki "ödül" Türkiye'ye verildi.**

şekilde vazgeçilemez bir gerekliliktir. Doğanın kurtuluşu en somut haliyle insanlığın da kurtuluşu olacaktır.

Ekolojik yıkıma karşı mücadele yürüten bir hareket bu temel hedeften uzaklaştığı sürece nihai yıkım karşısında ortaya koyduğu direnişin bir faydası olmayacaktır. Bugün egemen sınıflar içerisinde de yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılması gerektiğine dair çevre konusunda "duyarlı çıkış"lar duyulabilmektedir; ama aynı egemenler sorunun bir parçası olmaya da devam etmektedir. Mevcut sistemin yıkılmadan onun "ehlileştirilebileceği" üzerinden politika yürüten yeşil hareketlerin sonu reformist hareketlerde tarih boyunca görüldüğü üzere sistemle uzlaşmaktan ileri bir nokta olamaz.

HES'lere karşı direnen köylülerin, parklarını koruyan kentlilerin bu problemlerin kökeninde sistemin kendi iç dinamiği gereği amansız bir kâr hırsının yattığını görmeleri önemlidir. Devrimci Marksistler de bu tarz çevre temelli hareketlere burun kıvrımadan yanlarında yer almalıdır. Neticede kapitalizm saldırganlığını sadece işçi sınıfının cebine, emeğine saldırarak, savaşlar çıkartarak, katliamlar yaparak göstermez. İnsanı insan yapan maddi temelleri sürekli aşındırarak, onu kendinden, doğadan ve yaşam alanlarından yabancılaştırarak, robotlaştırarak da yapar. Tarihin bazı anlarında en umulmadık direnişler, Gezi örneğinde olduğu gibi, bu tarz çelişkilerden patlak verebilir.

Sonuç Olarak...

Kapitalizm, ekolojik dengeyi göz ardı ederek gezegenin iklimini değiştirmeye devam ediyor. "Serbest piyasa" ile gerçekleşenin bir "piyasa anarşisi rejimi" olduğunu, bu rejimde asıl olanın insanın ihtiyaçları değil ne pahasına olursa olsun kâr etmek ve büyümek olduğunu görmeliyiz. Bu kıyamet yolundan geri dönüş ancak, insanların yaşam alanlarını kalkınma adına talan etmeyen, odağına kâr ve büyümeyi değil insanın doğayla ve doğanın içindeki canlılarla birlikte ekolojik barış içinde yaşamasını koyan sosyalist bir ekonomik rejim ile gerçekleşebilir.

(1) John Molyneux, Marksizm ve Parti, s.14

(2) Sessiz Bahar, 1962'de Rachel Carson tarafından kaleme alınan, DDT türevi tarım ilaçlarının kullanımının yol açtığı doğa

tahribatına ilk işaret eden ve bu yönüyle çevre mücadelesinin öncü kitaplarından. Carson kitabında, ekolojik yıkım sebebiyle yumurtalarından çıkamadan ölen kuşları ve dolayısıyla kuşların civıltılarından mahrum bir "sessiz baharı" metafor olarak kullanmıştır.

(3) <https://yesilgazete.org/blog/2015/12/05/paris-izlenimleri-3-birinci-hafta-ilerleme-olmadan-kapandi-ve-turkiye-artik-daha-aktif/>

(4) <http://bianet.org/bianet/toplum/169825-iklim-zirvesi-nde-turkiye-gunun-fosili-secildi>





**“Kapitalizm bizi iklim değişikliğinden kurtaramaz. Çare sosyalist politikalar”**  
**Bill Gates**

# ALİ KOÇ’UN VİCDANI VE KAPİTALİZM

Geçtiğimiz haftalarda Ali Koç’un kapitalizmle ilgili çıkışı oldukça dikkat çekiciydi. Ali Koç kısaca şunları söyledi: “Eşitsizliğin ortadan kalkması için kapitalizmin ortadan kalkması gerekir. Ben en azından eşitsizliğin minimum seviyeye indirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Gerçek sorun kapitalizmdir... Bill Gates diyor ki, 100 bin dolarla siz sıtma ile mücadele edebilirsiniz. Bir insanın saçlarının dökülmesine karşı kellik ilacı için büyük paralar dökülürken insanları öldüren sıtmaya karşı mücadele saç dökülmesine karşı mücadeleden daha zayıf kalıyor. Eğer bu problemlere eğilmezsek sonuçta günlük hayatta karşılaştığımız bu olumsuz şeyler kaçınılmaz olacak... Küreselleşmenin insan tarafı yok... İkinci Dünya Savaşı’ndan beri en büyük göç dalgasıyla karşı karşıyayız. 60 milyon insan evini terk etti ve kötü insan hakları altında düşük ücretlerle çalışmaya hazırlar. Burada özgür olarak serbest olarak dolaşamayan tek unsur insan. Buradaki eşitsizliği anlamak için Einstein olmaya gerek yok. Eşitsizliği asgari düzeye indirmek için yapılacak çok fazla senaryo var. Paradigmalar değişmeli.”



Ali Koç'un bu şaşırtıcı çıkışının ardından Bülent Eczacıbaşı'da benzeri sözlerle destek verdi: "Geleceğimizi tehlikeye düşüren sonuçlar var. Bunu bugünden fark etmemiz gerekiyor. Değişme zorunluluğu yine karşımızda. Bir değişimin olması gerektiği kesin. Ancak bu değişimin ne yönde olması gerektiği konusunda çok tartışmalar var. Kapitalizm insanlık için istenen sonuçları vermedi, veremedi. Ne şekilde değişmesi ve yerini neyin alması gerektiği konusunda dünyada tartışmalar sürüyor."

Anlaşılan o ki TÜSİAD'ın bu en zengin sermayedarlarının başına taş düştü. Fakat sistemin çelişkileri bendini yıkıp ortalığa boşandıkça kapitalistlerden böyle çıkışların gelmesi normal. Hatırlanacak olursa 2010ların başında Amerika'da Occupy Wall Street Hareketi'nin yükselmesiyle birlikte uluslararası kapitalizmin sözcüleri de böyle bir eğilim yaratmıştı. Pepsi Co'nun Başkanı Indra Nooyi kendisine kapitalizmin nereye gittiğine dair bir soruya "Kapitalizm aslında iyi bir şey. İnsanlardaki yeteneklerin, vasıfların ortaya çıkmasını sağlayan bir araç. Öte yandan kapitalizmin vicdanlı olması lazım. Vicdanını kaybeden kapitalizm beraberinde felaket getirir. Wall Street'de bugün protesto edilen kapitalizm değil. Vicdanını kaybetmiş kapitalizm. Kapitalizmin içinde bulunduğu durumu, işini kaybetmiş insanların durumunu ortaya koyan protestolar." şeklinde cevap vermişti.

Fakat kapitalizm bir dönem işçi sınıfı mücadelesinin zorlamasıyla verdiği tavizleri budayalı ve vicdansız bir sömürüyü dayatalı epey zaman oldu. Eşitsizlik artık her yerde kapitalizmin saklayamadığı bir gerçek haline geliyor. Peki gerçekten kapitalistlerin bahsettiği şekliyle vicdanlı bir kapitalizm veya insanlığı kapitalizmin krizinden kurtaracak kapitalist bir yönelim bugün mümkün mü?

Tarih boyunca –burada kastedilen sınıflı toplumların tarihidir- ezenle ezilen, sömürülenle sömürülen arasındaki çelişki durmaksızın devam etmiştir. Yaklaşık 200 yıldır ise bu çelişkiler gündelik hayatımızda çok daha çıplak bir şekilde görülmektedir. Marks ve Engels'in Komünist Manifesto'da dile getirdiği gibi toplum birbirine karşıt ve düşman iki sınıfa çok katı bir şekilde ayrılmıştır. Önceki toplumsal düzenlerdeki dini, mezhepsel ayrımlarla örtülü sömürü yerine "burjuvazi, dinsel ve siyasal gözbağlarıyla üstü örtülü sömürünün yerine, apaçık, utanmaz, dolaysız, çıplak sömürüyü geçirmiştir." Marks Kapital'de kapitalistlerin temel yaşam amacının artı değer üretmek olduğuna vurgu yapmıştı. Koç veya Eczacıbaşı'nın vicdan yapmış olmaları bu gerçeği değiştirmez.

Koç ve Eczacıbaşı gibi kapitalistler utanmazca sömürünün yanına bugün utangaç bir kapitalizm eleştirisi ekliyorlar. Biliyoruz ki kapitalistlerin eşitlikçi düşünceleri 200 yıl önce Robert Owen'ın ütopyik sosyalistlere has eşitlikçilik anlayışıyla ölmüş bir rüyadır. O günden bugüne kapitalist mülkiyet çok daha küçük bir azınlığın elinde, dur durak bilmeksizin, merkezileşmektedir. Marks'ın deyişle "Bir kutupta servet birikimi, diğer kutupta, yani kendi emeğinin ürününü sermaye şeklinde üreten sınıfın tarafında, sefaletin, yorgunluk ve bezginliğin, köleliğin, cahilliğin, zalimliğin, akli yozlaşmanın birikimi aynı anda olur."

Türkiye özelinde konuşacak olursak son 10 yılda en zenginlerin servetinin 4 kat

arttığı görülmektedir. Listenin başında 8 milyar dolarlık servetleriyle Koç ailesi bulunurken, onları 7 milyar dolarlık servetleriyle Şahenk ve Sabancı ailesi izlemektedir. 2004 yılında serveti 1 milyar doların üzerinde 24 aile bulunurken, bugün bu sayı 57.

Tersinden bakarsak Türkiye nüfusunun % 22,4'ü yoksulluk sınırının altında yaşıyor. Türk İş'in verilerine göre açıklanan açlık sınırı 1334 TL iken, bu rakam asgari ücretin de üzerinde. Yani fiilen milyonlarca asgari ücretli açlık sınırının altında yaşamaya mecbur kalıyor. Fakat bugün asgari ücretin 1300 TL'ye yükseltilmesine şiddetle karşı çıkılıyor. Böyle bir sistemin eşitsizlik üretmesi eşyanın tabiatı gereğidir.

Rakamların yüzü biraz soğuktur. Yoksulluk ve eşitsizlik gündelik yaşamda kendilerini birçok formda gösterirler. Türkiye'de özellikle 80'li yıllardan itibaren yürürlüğe konulan neoliberal politikalar yoksulluğa, özellikle büyük metropollerde kitlesel bir görünüm kazandırmıştır. Milyonlarca yoksulun biraraya geldiği, çarpık kentleşmenin kol gezdiği, sefaletle ihtişamın kimi zaman aynı sokakta arz-ı endam edebildiği büyük kentlerde eşitsizlik net bir şekilde gözlemlenebilmektedir. Geçmiş kuşaklar görece daha iyi koşullardan geriye gidişi daha iyi gözlemlene imkânına sahip olurken, özellikle yeni kuşaklar doğrudan geleceğe yönelik umutsuzlukla birlikte, bir beklentiler dünyasına adım atmaktadır. Her yeni kuşak işsizlik, yoksulluk gibi çelişkilerin yükünü omuzlarında daha fazla hissetmektedir. Bu durum giderek sistemin temellerini oyan bir hal kazanmaktadır.

Fakat herkesin kaygısı kendi dünyasına göre şekillenmektedir. Emekçilerin aksine kapitalistler için hayattaki temel var olma amacı daha fazla zenginleşme, daha fazla sermaye biriktirmektir. Buna rıza gösterdiği müddetçe insan emeği, doğanın zenginliği onun emrine amade kılınmıştır. Bu aynı zamanda kapitalistlerin varlık koşulu haline gelmiştir. Emekçi sınıfların ise emeğini satarak kazandığı ücretle günü geçiştirmekten başka şans bulunmamaktadır. Eski toplumların aksine işçi sınıfı için yoksulluk bir sosyal dışlanma biçimi haline gelmiştir. Eğitimden, kültüre insanın kendini gerçekleştirmesinin önüne geçen bir çaresizlik yaratmıştır.

**Goethe'nin dediği gibi "Kaybedecek bir şeyi olmayan insanlardan korkulur." Francis Bacon da "En kötü isyanları aç kalan karınlar doyurur." derken geçmişteki isyanların kökenlerini hatırlatıyordu. Marks da zincirlerimizden başka kaybedecek bir şeyimiz yok diyerek işçi sınıfını kavgaya çağırmıştı. Kapitalistlerin korkusu bundandır.**

Günümüz insanı Diyojen gibi medeniyeti reddederek fıçısında yaşayıp, felsefe yapma imkânına sahip değildir.

Yine Türkiye'deki yoksulluğun boyutlarıyla ilgili olarak karşımıza şöyle bir sonuç çıkıyor: Türkiye'de beslenmeden kaynaklı olarak eğitim hayatı aksayan öğrencilerin oranı %78. Dünya çapında ise bu ortalama % 29. Yani yoksulluk tıpkı kapitalistlerin zenginliği gibi, aileden yeni kuşaklara aktarılan bir miras durumunda. Ya da zenginliğe adım atan alt sınıf çocukları var olsa bile zengin ekranlarından çok daha eşitsiz bir yarışın içerisinde yer aldıklarını ve hayata 1-0 geriden başladıklarını söylemek gerekiyor.

Buradan hareketle şu noktayı açmak gerekmektedir: Yoksulluk denildiğinde genellikle maddi olgular veya gelir kıtlığı ilk olarak akla gelir. Fakat eğitim, sağlık gibi temel ihtiyaçlara ulaşamaması, kültürel faaliyetlerden uzak kalmak, beslenmenin zayıflığı gibi insan yaşamına dair temel faaliyetler yoksulluk kavramı tanımlanırken denkleme dâhil edilmelidir. Çünkü yoksul kitleler sadece maddi dünyayla sınırlı kalmayan bir çöküş yaşamaktadırlar.

Son yıllarda özellikle insanlığın yaşadığı bu çöküş karşısında neoliberalizme alternatif olarak sosyal demokrasiyi gören fikirler daha sık ifade edilmeye başlandı. Geçtiğimiz yıllarda 21. Yüzyılda Sermaye isimli kitabıyla Thomas Piketty ismi oldukça tartışılmıştı. Pakette günümüzde var olan eşitsizliğin 19. yüzyıla benzer bir iklim yarattığını, fakat Marks'ın Kapital'inin aksine eşitsizlik devlet eliyle aşılabilirliğini iddia ediyordu.

Bir başka eğilim ise Marks'ın haklılığına vurgu yaparak onu ehlileştirilmeye çalışılması. Bugüne kadar bizzat amansız

**Bugün bu tarz düzen içi alternatif fikirlerin tartışılmasına ve kapitalistlerin sorunun adını en azından "kapitalizm" olarak koyarak tartışmasında temelde neoliberalizmin ulaştığı çöküntü bulunmaktadır. Bu ifadeler "bırakınız yapsınlar" anlayışının artık kapitalistlerce de sorunların çözümü için bir alternatif yaratmadığının itirafıdır. Son on yılda özellikle dünya genelinde sınıf mücadelesinin temel güç kaynağı neoliberalizmin yarattığı temel hastalıktır.**

düşmanlarının ağızından defalarca kez Marks'ın haklı çıktığına dair ifadeler döküldü. Marks'ın devrimci hayatındaki en önemli başarılarından biri Kapital'de kapitalizmin iç yasalarını derinlemesine tahlil etmiş ve çelişkilerini ortaya dökmüş olmasıydı. Özellikle zengin ile yoksul arasındaki eşitsizliğin daha da derinleşeceği öngörüsü kapitalistler için de ürkütücü bir sorun haline gelmektedir. Bugün yaşanan bunalımın nedenleri 150 yıl öncesinde Marks tarafından büyük bir öngörüyle ortaya atılmıştı. Ancak bu gerçeklerin dile getirilmesi kimi zaman büyük bedeller gerektirirken, kapitalistler Amerika'yı yeniden keşfedermişçesine Marks'ın haklılığına vurgu yapıyor.

Bugün bu tarz düzen içi alternatif fikirlerin tartışılmasına ve kapitalistlerin sorunun adını en azından "kapitalizm" olarak koyarak tartışmasında temelde neoliberalizmin ulaştığı çöküntü bulunmaktadır. Bu ifadeler "bırakınız yapsınlar" anlayışının artık kapitalistlerce de sorunların çözümü için bir alternatif yaratmadığının itirafıdır. Son on yılda özellikle dünya genelinde sınıf mücadelesinin temel güç kaynağı neoliberalizmin yarattığı temel hastalıktır. 2001'de Arjantin'deki ayaklanmadan, üzerinden çok sular aksa da 2010'da Tunus'ta Arap coğrafyasını sarsan

isyan dalgasının başlangıcına kadar bu hastalığı toplumun alt kesimleri kendi mücadele dinamikleriyle tedavi etmeye girişmektedirler. Bugün yine krizlere karşı İspanya, Yunanistan, Arjantin gibi ülkelerde mücadeleler sürmektedir. Gelecekte eşitsizlik ve yoksulluk insanlık için dayanılmaz hale geldiğinde sosyal patlamalar kapitalizmi sarsan boyutlara ulaşacaktır. Goethe'nin dediği gibi "Kaybedecek bir şeyi olmayan insanlardan korkulur." Francis Bacon'da "En kötü isyanları aç kalan karınlar doyurur." derken geçmişteki isyanların kökenlerini hatırlatıyordu. Marks'ta zincirlerimizden başka kaybedecek bir şeyimiz yok diyerek işçi sınıfını kavgaya çağırılmıştı. Kapitalistlerin korkusu bundandır.

İnsanlığın kurtuluşunun reçetesi nedir, bunu şimdiye kadar sıkça yazdık. Kapitalist sınıflardan böylesi çıkışlar her zaman gelebilir, amaç bu tarihin yasalarını değiştirmek. Ali Koç'un vicdanı da cüzdanı da eninde sonunda aynı yere yani kapitalist eşitsizliği yaratan yasalara tabidir. Yarattığı cehennem karşısında vicdanının birazcık sızlamış olması bir şey değiştirmeyecektir. Anadolu'da kullanılan yaygın tabirle el elin eşeğini türkü söyleyerek ararmış. Marks'ın da belirttiği gibi işçi sınıfının kurtuluşu kendi eseri olacaktır.





# BENDEN SELAM SÖYLE ANADOLU'YA

**Yalnızca dört kelimedenden oluşan bu cümle biraz önce okunduğunda geçmişte kaldı. Oysa çoktan geçmişte kalan çok şeyi her okunduğunda bugüne çağırıyor. Türkçeye "Benden Selam Söyle Anadolu'ya" olarak çevrilen asıl adı "Kanlı Topraklar" olan bir roman aslında bu. Yazarı Dido Sotiriyu, 1909' da Aydın'da doğmuş fakat 1922'de Anadolu'dan ayrılarak Yunanistan'a göç etmek zorunda kalmış. Peki neden? İşte geçmişte kalanlar, bu sorunun cevabında. Dido Sotiriyu bu kitapta, Ege'de kardeşçe yaşayan Rum ve Türk halklarının 1. Dünya Savaşı'nın başlamasıyla kendilerine ait olmayan bir savaşın içine nasıl çekildiğini ve bu savaşın içinde bugünlere varan düşmanlığın nasıl ortaya çıktığını, o günleri yaşamış Manoli Aksiyotis karakteri üzerinden anlatıyor.**

O güne kadar komşu olan, acılarını, sevinçlerini paylaşan, birbirinin geleneklerine, değerlerine saygıyla yaklaşan bu iki halk ne oluyor da birbirini düşman görmeye başlıyor. Kitabın kahramanı Manoli Aksiyotis'in yaşam öyküsü anlatılırken halkları birbirine düşman edenin de emperyalizm olduğu tarafsız bir gözle anlatılıyor. Manoli karakterinin çocukluğundan başlayan hikaye bize hem o dönem bu iki halkın birbirlerine göre ekonomik durumlarını, hem de birbirleriyle sosyal anlamda kurdukları ilişkileri çeşitli karakterler üzerinden oldukça edebi bir dille anlatıyor.

Manoli de tıpkı Dido Sotiriyu gibi Aydın'da doğmuş. Kitabın başlarında Manoli'nin çocukluğuna tanıklık ederken aslında onun ailesi üzerinden o dönem Rum köylüsünün hayatını da

resmedebiliyoruz zihnimizde. Buna imkan veren de hem yazarın samimi anlatımı hem de belki bir parça, ayrı tutulmaya çalışılan aynı hayatları yaşamamanın getirdiği ortaklık. Çocukluğunu anlatarak başladığı romanın ilk cümlesi şöyle; "On altı yaşıma basıncaya kadar ne ayaklarım yeni bir çift kundura gördü ne de sırtım yeni bir urba..." Manoli, bu durumu babasının haddinden fazla idareli hatta hasis denilebilecek tutumuna bağlarken aslında yaşadığı koşulların onu böyle davranmaya zorladığını belirtmekten de geri durmuyor. Büyüdükçe Manoli de tüm çocuklar gibi fark ettiklerini sorgulamaya, hakkında yalnızca duyum aldığı yerleri merak etmeye başlıyor. Öyle ki ona yaşam sevinci veren bu meraka ortak olurken, küçük bir çocuğun zihninde dolanırken, insan düşünmeden edemiyor; acaba çok daha fazla şey "bilerek" geldiğimiz dünyada bir şeyleri

unutarak mı büyüyoruz? Sanki sadece bir çocuğun aklına gelebilecek denli naif bir soru, ama cevabı anlamını bile bilmediği bir sözcükle korkutularak büyütülen çocuklarda saklı, üstüne üstlük söyleyen bile neye ortak olduğunu bilmiyorken. Manoli'nin hayatı üzerinden o döneme tanıklık edebildiğimizi söylemiştik. Halklar arasında oluşan dayanışmayı, bireyin toplumsal bir varlık olarak içinde bulunduğu koşullarda diğer insanlarla nasıl bir paylaşım içinde olduğunu en iyi şekilde onun cümlelerinde buluruz: "Her Allah'ın günü, dağlardan akın akın Türk köylüleri inerdı pazarımıza. Odun, kömür, kümes hayvanı, kaymak, yumurta, peynir, sözün kısası Anadolu'nun zenginliğini yapan ne varsa satar; ihtiyaçlarını bizim dükkanlardan alıp akşama dönerlerdi. Kimisi dostlarının evinde misafir kalırdı; bizimle birlikte yer, bizimle birlikte yatarlardı. Türk köylerine kocabaş hayvan, at veya süt almaya gittikleri zaman bizimkiler de oradaki dostlarının evinde ağırlandı. Ve dağ yollarında karşılaştığımız vakit, kocaman selamünaleykümleler çekerdik karşılıklı..."

Türk ve Rum halklarının bu kardeşçe yaşamı 1. Dünya Savaşı'nın başlamasıyla ise aniden değişiyor. Yunanistan, Rusya-Fransa-İngiliz emperyalistlerinin müttefiki olarak; Osmanlı İmparatorluğu, Almanya ve Avusturya-Macaristan'a karşı savaşa giriyor ve Osmanlı tarafı savaşı kaybedince Anadolu işgal ediliyor. İşte o vakitten sonra Osmanlı topraklarında yaşayan halklar arasında düşmanlık tohumları ekiliyor. O dönem Ortadoğu'da Türklerin yoğun yaşadığı bölgelerden başlanarak dağıtılan broşürlerden birinde şöyle yazar: "Eğer biz Türkler açsak ve ızdırap çekiyorsak, bunun bütün sebebi servetlerimizi ve ticaretimizi ellerinde tutan gavurlardır. Kardeşçe geçinmek size ne kazandırıyor? Siz samimi olarak onlara sevgi ve servetinizi ikram ediyorsunuz..."

Bu satırları yazan bir Türk değildir. Bunları yazan yabancı sermayenin temsilcisi Deutsche Palestine Bank (Filistin Alman Bankası) yetkilileridir. Türkiye, Almanya'nın tarafında yer alır almaz, kıyı bölgelerinde oturan Rumlar da sistematik şekilde topraksızlaştırılmaya başlanmıştı. Birkaç saat içinde iç bölgelere göç etmek zorunda kalarak, nereye gideceklerini bilmeden yüklenebildikleri kadar eşyayla hasta, yaşlı, çocuk bilinmezliğe doğru çıktıkları yolda binlerce insan telef oldu.

Diğer yandan 1914 tarihli geçici askerlik kanunuyla "Osmanlı sülalesi" dışında kalan her erkek askerlik hizmetini yapmakla mükellef kılındı, ama gayrimüslimlerin çok azı normal askerlik yapabildi. Çoğunluk amele taburları denen geri hizmet birliklerine alındı. Zaten bir süredir, "dahili tümörler" olarak

görülen Rumlar amele taburlarında ölümün diğer bir adıyla karşılaştılar. Açlık, bit, günde on sekiz saate varan çalışma koşulları... Amele taburlarından kaçanlar içinse durum belki daha da beterdi. Üstüne üstlük savaşın getirdiği yokluk sadece onları değil, bir zamanlar kardeş oldukları Türkleri de vurmuştu. Bazıları o sefalette nefes almanın yolunu amele taburlarından kaçan eski dostlarını ihbar etmekte buldu. Belki biraz ekmekti elde edebilecekleri, belki de askerlikten kurtulabilirlerdi. İşte böylesine yoksulluğun sefaletin içerisinde birbirlerinin üzerine basarak hayatta kalmak zorunda kalan halklar birbirine düşman edildiler.

1. Dünya Savaşı'yla birlikte başta Avrupa halkları olmak üzere dünyanın birçok ülkesinde halklar birbirine düşman edildi. Savaş tüm vahşetiyle sürüyordu. Bir Türk köylüsü olan Manoli'nin yakın arkadaşı Şevket, Türk köylerinde Rumlara karşı yürütülen propagandayı Manoli'nin annesine şöyle anlatıyordu, aklının bir türlü ermediğini belirterek: "Başlangıçta, kimseyi zehirleyemediler. 'Haydi canım diyordu köylüler, bunlara mı inanacağız, kendi gözlerimize mi? Rumlarla yıllardan beri dostluk içinde yaşadık biz. Aramıza niye kin sokalım?' Tatlı söz yılanı deliğinden çıkarır amma, yalan söz de kuzuyu kurda döndürür. İnsan dediğin zayıf mahluk. Köye gelenler de bizim menfaatimizin sizleri ortadan yok etmekte olduğunu söylüyorlardı. 'Gavurlar ortadan kalkınca, arazileriyle malları bizim olacak' diyorlardı. Hadi bakalım."

1. Dünya Savaşı'nın sonunda Osmanlı İmparatorluğu yenilmiş, İtilaf devletleri tarafından Anadolu işgal edilmişti. İngiliz ve Fransız emperyalizmi Yunanistan'ı kendi çıkarları için kullanarak Anadolu'ya saldırttı. Bu süreçte Yunan üniforması giyerek savaşa katılan Manoli o günleri şöyle anlatıyor: "... Ve bir an olsun jandarmalar bizim evlerimize girdiği vakit duyduğumuz dehşeti hatırlayamıyorduk. Oysa daha dün bu yüzden Türklere hayvan diyorduk biz. Savaş barbar silahlarını bizim ellerimize vermişti şimdi; kuvvet bizim tarafımızdaydı, efendi bizdik..." Böyle anlatıyordu işte değişen safların, konumların içinde, giderek nasıl tükendiğini insanlığın. Ait olmadığı bir savaşta "efendi olmak" neyi ifade ediyordu? Oysa bir türlü inanamasa, akıl erdiremese de o kardeşi bellediği Şevket'e düşman olmak zorundayken askerler kendi aralarında Rusya'da başa geçip savaşı bitiren sakallıdan söz ediyorlardı kendi tabirleriyle. Hem de o sakallının bundan sonra zengin de yok fakir de dediğine inanamayarak. İnanmakta ne denli güçlük çekerlerse çeksinler başka diyarlarda da olsa tıpkı kendileri gibi dünyanın yükünü omuzlayanların, kendi kavgalarında zafere ulaştığını düşünmek



derinden etkiliyordu onları. Aslında tüm dünyada yoksul emekçi kitlelerin ortak duygusuydu bu. Yazar, birbirlerini ayırt edemedikleri zamanlardan aynı eve, köye, şehre belki de dünyaya sığamayacak hale gelen (getirilen) halklardan bahsederken bu acımasız kıyıma dur diyebilecek olana da göz kırpmıştır Ekim Devrimi'ne bir nevi selam yollayarak. Ve savaş biter...

Yunanistan "kaybetmiştir." İngiltere'de patlak veren işçi direnişleri, Yunanistan'da başlayan savaş karşıtı hareket nedeniyle birlikler geri çekilmek zorunda kalmıştır. Manoli iltica etmek zorundadır artık. "Anayurduna selam söyle benden, Kör Mehmet'in damadı! Benden selam söyle Anadolu'ya... Toprağını kanla suladık diye bize gazezlenmesin... Ve kardeşi kardeşe kırdıran cellatların, Allah bin belasını versin..." diyerek giden ne ilk ne de son kişidir Manoli. Şimdi aynı selamı Orta Doğu'da terk etmek zorunda kaldıkları topraklara bırakanlar var.



# Lenin'in Emperyalizm Teorisi

*Dördüncü Enternasyonal'in Editörleri Tarafından Hazırlanan 1942 Tarihli Giriş*

Lenin'in 18. ölüm yıldönümünde (21 Ocak 1924) gezegenimiz İkinci Dünya Savaşı'nın girdabına kapıldı.

Lenin birinci dünya katliamının ortasında ikinci katliamı haber vermiş; emperyalizm var olduğu müddetçe dünya üzerinde çatışmaların hiç aralıksız süreceğini öngörmüştü. Emperyalizmin sürmekte olan savaştan sağ salim çıkması durumunda bunu üçüncü, dördüncü dünya savaşı takip edecektir.

Emperyalizmin mevcut hâkimiyet koşullarında olayların gidişatını öngörmesini mümkün kılan aynı bilimsel yöntem aracılığıyla Lenin, mücadelenin gerçekçi bir programına ulaştı - topluma içinde bulunduğu çıkmazdan kurtulabilme yolunu sunan tek program.

Lenin, Birinci Dünya Savaşı süresince olgunluğuna erişmişti. Onun emperyalist savaflara ilişkin çözümleneleri ve vardığı sonuçlar Marksizmin en önemli başarıları arasındadır. Emperyalizme karşı Leninist program, Ekim 1917'de Rus halk kitlelerinin zaferinin yolunu döşemiştir ve bu zafer birinci emperyalist dünya savaşının sonlanması ile neticelenmiştir.

Bugün Lenin'in önerdiği programdan başka hiçbir program insanlık için kurtuluşu sağlayamaz.

1914-1918'deki savaşa ilişkin Lenin'in çıkardığı sonuçlara yönelik Troçki'nin bu berrak özetini yayınlamak için 1942'den daha uygun bir an düşünemedik. Metin Lev Troçki tarafından 1939'un başlarında yazılmış olup ilk kez İngilizceye çevrilmiştir. – Editörler (Dördüncü Enternasyonal)

Lenin, 1916'da "Ezilen sınıflar arasında popüler devrimci önderlerin ölümlerinin ardından düşmanlarının ezilen sınıfları aldatmak için adlarını bir haleyle süslemesi tarihin her döneminde var olagelmıştır" diye yazmıştı. Bu yönde bir girişim, tarihin hiçbir döneminde Lenin'in şahsına yapıldığı kadar acımasızca gerçekleştirilmedi. Kremlin'in mevcut resmi doktrini ve Komintern'in emperyalizm ve savaş sorunu üzerine politikaları, Lenin'in bu konu üzerine vardığı ve 1914'ten 1918'e değin partiye aktardığı sonuçların tümünün üstünü çığnemektedir.

Ağustos 1914'te savaşın patlak vermesiyle ortaya çıkan ilk soru emperyalist ülkelerin sosyalistlerinin "anavatan savunmasını" benimseyip benimsemeyecekleriydi. Sorun sosyalistlerin bireysel anlamda askerlik görevini yerine getirip getirmeyecekleri ile ilgili değildi – firar devrimci bir yöntem olmadığından bunun dışında bir seçenek yoktu. Mesele esas olarak şu şöyleydi: Sosyalist partiler politik olarak savaşı desteklemeli mi? Savaş bütçesi için oy vermeli mi? İktidara karşı mücadeleden vazgeçip "anavatan savunması" adına ajitasyon yapmalı mı? Lenin'in bunlara yanıtı "hayır!"dı. Savaşa müdahil olduğu için değil bu savaş gerici bir savaş olduğu için; köle sahiplerinin dünyayı yeniden bölüşebilmek maksadıyla giriştikleri it dalaşı olduğu için parti bunu yapmamalıydı; partinin bunu yapmaya hakkı yoktu.

Avrupa'da ulus-devletlerin oluşumu yaklaşık olarak büyük Fransız Devrimi ile başlayıp 1870-71'in Fransa-Prusya Savaşı ile sonlanan dönemi kapsamıştır. Bu hareketli yıllarda savaşlar ağırlıklı olarak ulusal bir niteliğe sahipti. Savaş üretici güçlerin ve bu süreçte belirgin biçimde ilerici bir tarihsel karaktere sahip olan kültürün gelişimi için ulus-devletlerin yaratımı ya da savunması adına gerçekleşiyordu. Devrimciler siyaseten ulusal savaşları yalnızca destekleme imkânına sahip değillerdi, buna mecburdular.

1871'den 1914'e kadar Avrupa kapitalizmi sadece ulus devletler temelinde gelişmekle kalmadı, tekelciliğe ya da emperyalist kapitalizme dönüşerek ömrünü de uzatmış oldu. "Emperyalizm kapitalizmin bir aşamasıdır; kapitalizm tüm gücünü tükettiğinde emperyalizm de düşüşe geçecektir." Düşüşün sebebi bu noktadadır; üretici güçler özel mülkiyetin ve ulusal devletin çerçevesiyle engellenir. Emperyalizm dünyayı sürekli bölmek, yeniden bölmek ister. Ulusal savaşların yerine emperyalist savaşlar yaşanır. Bu savaşların karakteri tamamen gericidir ve tekel sermayenin içine girdiği açmazın, durgunluğun ve çürümenin birer

## KARTE VON EUROPA IM JAHRE 1914

Gezeichnet von W. Trier



dışavurumudur.

### Emperyalizmin Gericisi Doğası

Ancak dünya hala oldukça heterojen. Gelişmiş ulusların saldırgan emperyalizmi hayatta kalabiliyor çünkü dünya üzerinde hala geri ülkeler, ezilen uluslar, sömürge ve yarı sömürge ülkeler var. Ezilen ulusların ulusal birlik ve bağımsızlık için mücadelesi kuşkusuz ilericidir; çünkü bir yandan kendi gelişimleri için uygun koşulları hazırlarken diğer yandan da emperyalizme darbe indirir. İşte bu yüzden gelişmiş, emperyalist ve demokratik bir cumhuriyet ile sömürge bir ülkedeki geri, barbar bir monarşi arasındaki savaşta sosyalistler gelişmiş ulusun "demokrasisini" ve sömürge ülkenin monarşisini göz önünde bulundurmadan ezilen ulusun yanında yer alır.

Emperyalizm kendine özgü amaçlarını (sömürgelere, pazarlara, hammadde kaynaklarına, etki alanlarına el koyma), "saldırgan ülkelere karşı barışı korumak", "anavatan savunması", "demokrasinin savunusu" gibi söylemlerle kamufle eder. Bu söylemler tümüyle yanlıştır. Bütün sosyalistlerin görevi bunları savunmak değil aksine halkların önünde bu söylemlerin maskesini düşürmektir. Lenin Mart 1915'te şunları yazmıştı: "Kimin ilk saldırıyı ya da savaş çağrısını yaptığı sorusunun sosyalistlerin taktiklerini belirlemede hiç bir önemi yoktur. Anavatan savunması, düşman işgalini geri püskürtmek, savunma savaşı yapmak gibi ifadeler her iki taraftaki insanları aldatıcı söylemlerdir. Yıllar boyu üç haydut (İngiltere, Rusya ve Fransa'nın burjuvazisi

ve iktidarları) Almanya'yı yağmalamak için silahlandılar. İki haydutun (Almanya ve Avusturya-Macaristan) diğer üç haydut bıçaklarını ellerine almadan saldırmış olması şaşkırtıcı mı?"

Savaşın objektif tarihsel anlamı proletarya için belirleyici bir öneme sahiptir: Bu savaş hangi sınıf sürdürüyor ve neyin uğruna? Belirleyici olan budur; düşmanı insanlara sadece bir saldırgan olarak resmeden diplomasi dalavereleri değil. En az bunun kadar yalan olan bir diğer şey ise emperyalistlerin demokrasi ve kültür sloganlarını kullanmalarındır. "...Alman burjuvazisi...işçi sınıfını ve emekçi kitleleri savaşın kültür ve özgürlük adına, Çarlık tarafından ezilen insanları özgürleştirme adına yapıldığını söyleyerek kandırıyor. İngiliz ve Fransız burjuvazisi işçi sınıfını ve emekçi kitleleri savaşın Alman militarizmi ve despotizmine karşı yapıldığını söyleyerek kandırıyor." Birinin ya da diğerinin siyasi üstyapısı emperyalizmin gerici ekonomik temelini değiştirmiyor. Aksine, üstyapıyı kendine tabi kılan temel de budur. "Günümüzde burjuvazinin ilerici olduğunu, ilerici bir burjuva hareket olabileceğini düşünmek aptallıktır. Tüm burjuva demokrasisi gericilemiştir." Emperyalist "demokrasinin" bu şekilde değerlendirilmesi tüm Leninist kavrayışın mihenk taşıdır.

Sonuçta bu savaş her iki emperyalist kamp tarafından anavatan ya da demokrasi için değil dünyayı bölme ve sömürgeci kölelik için başlatıldığından bir sosyalistin bir haydudu diğerine tercih etme hakkı yoktur. "Uluslararası proletaryanın bakış açısından hangi savaşın uluslar

**Emperyalizm kendine özgü amaçlarını (sömürgelere, pazarlara, hammadde kaynaklarına, etki alanlarına el koyma), "saldırgan ülkelere karşı barışı korumak", "anavatan savunması", "demokrasinin savunusu" gibi söylemlerle kamufle eder. Bu söylemler tümüyle yanlıştır. Bütün sosyalistlerin görevi bunları savunmak değil aksine halkların önünde bu söylemlerin maskesini düşürmektir. Lenin Mart 1915'te şunları yazmıştı: "Kimin ilk saldırıyı ya da savaş çağrısını yaptığı sorusunun sosyalistlerin taktiklerini belirlemede hiç bir önemi yoktur. Anavatan savunması, düşman işgalini geri püskürtmek, savunma savaşı yapmak gibi ifadeler her iki taraftaki insanları aldatıcı söylemlerdir. Yıllar boyu üç haydut (İngiltere, Rusya ve Fransa'nın burjuvazisi ve iktidarları) Almanya'yı yağmalamak için silahlandılar. İki haydutun (Almanya ve Avusturya-Macaristan) diğer üç haydut bıçaklarını ellerine almadan saldırmış olması şaşırtıcı mı?"**

grubunun yenilgisinin sosyalizm için daha az 'kötü' olacağını belirlemek" beyhude bir girişimdir.

1914 Ekim'inin ilk günlerinde, Lenin emperyalist ülkelerin her biri ve bütün gruplaşmalar için savaşın anlamını zaten şu şekilde tanımlıyordu: "Pazar elde etmek ve yabancı ülkeleri sömürmek için çabalamak; her bir ülkedeki proletaryanın devrimci hareketinin başını ezme ve demokrasiyi baskılayma istekliliği; her ülkeden proleterleri aldatma, bölme ve ezme dürtüsü; bir ülkedeki ücretli köleleri diğer ülkedeki ücretli kölelere karşı burjuvazinin çıkarları için kışkırtmak - sadece bunlar savaşın gerçek kapsamını ve anlamını oluşturur." Bütün bunlar Stalin'in Dimitrov'un ve Co.'in doktrininden ne kadar da uzak (alakasız)!

Pasifistlerin üslubundan sonra barış için iç çekerek emperyalist savaşa karşı mücadele etmek imkansızdır. "İşçi sınıfını kandırmanın yollarından

biri de pasifizm ve soyut bir barış propagandasıdır. Kapitalizmde, özellikle onun emperyalist çağında, savaşlar kaçınılmazdır." Emperyalistler tarafından sonuçlandırılmış bir barış, ancak yeni bir savaş öncesi soluklanma olabilir. Sadece savaşa ve emperyalizme karşı devrimci kitlesel bir mücadele gerçek barışı sağlayabilir. "Çok sayıda devrim olmadan, sözde demokratik barış bir orta-sınıf ütopyasıdır."

Pasifizmin uyuşturucu etkisi ve elden ayaktan düşüren yanılsamalarına karşı mücadele Lenin'in doktrinindeki en önemli unsurlarından biri olarak sayılır. O, kesin bir muhalefetle silahsızlanma isteğini "kapitalizm altında açıkça ütopyik" olduğundan reddetti.

Sosyal Şovenizmin Kökenleri

Gelişmiş kapitalist ülkelerdeki çoğu işçi partisi savaş sırasında kendi saygın burjuvazisinin yanında saf tuttu. Lenin bu eğilimi sosyal şovenizm olarak adlandırdı; lafta sosyalist, hakikatte şovenist. Enternasyonalizme ihanet gökten düşmedi; reformist adaptasyon politikalarının gelişimi ve devamının kaçınılmaz bir parçası olarak geldi. "Oportünizmin ideolojik-politik anlamı sosyal şovenizminki bir ve aynıdır: sınıf mücadelesinden sınıf işbirliği, zorda kaldığında bu zorluklardan devrim için yararlanmaktansa kendi hükümetine destek vermek."

Son savaşın hemen öncesindeki -1909'dan 1913'e- kapitalist refah dönemi proletaryanın üst tabakalarını emperyalizmle çok yakından ilişkilendirdi. Genel olarak sömürgelerden ve geri kalmış ülkelere emperyalist burjuvazi tarafından elde edilen muazzam karlardan gelen çekici kâr zerrelere işçi aristokrasisi ve işçi bürokrasisinin payına düştü. Sonucunda, onların vatanseverliği emperyalizmin politikalarının doğrudan çıkarları tarafından dikte edildi. Savaş sırasında, ki bu bütün sosyal ilişkilerde bütün çıplaklığıyla kendisini ortaya koydu, "oportünistler ve şovenistler burjuvaziyle, hükümet ve genel kurmaylarla olan dostlukları nedeniyle büyük güçlerle donatılmıştı."

Arada kalan ve belki de sosyalizmde en yaygın eğilim, reformizm ve Marksizm arasında barış zamanında bocalayan ve kendilerini düz pasifist söylemlerle korumaya devam ederken neredeyse hiçbir istisna olmadan sosyal şovenizmin esirleri olan sözde merkezdir (Kautsky vs.). O kadar ki kitleler yıllar sonra onlar tarafından yaratılmış olan kendi aygıtları tarafından tamamen savunmasız ve kandırılmış kalmalarıyla etkilenmişlerdi. Lenin, İkinci Enternasyonal'in işçi bürokrasisinin sosyolojik ve politik bir değerlendirmesini sunduktan sonra şöyle devam eder: "Oportünistlerle birlik, işçilerin kendi burjuvazileriyle anlaşmaları demektir ve uluslararası devrimci işçi sınıfın saflarında parçalanmalar olduğuna işaret eder." Dolayısıyla da enternasyonalistlerin sosyal şovenlerle tüm bağlarını koparmaları gerektiği sonucuna ulaşır. "Şu anki koşullarda sosyalizmin gerekliliklerini yerine getirmek imkânsızdır. Oportünistlerle..." merkezilerle olduğu gibi "sosyalizmdeki bu burjuvazi eğilimle ilişkiyi tamamen kesmeden işçilerin hakiki bir uluslararası kaynaşma yaşamaları imkânsızdır." Partinin isminin bile değişmesi gerekmektedir. "Lekelenmiş ve alçaltılmış Sosyal Demokratlar isminden kurtulup Komünistlerin eski Marksist ismine geri dönmesi daha iyi değil mi?" Şu an, İkinci Enternasyonalistlerden tamamen ayrılıp, üçüncüyü kurma vaktidir.

\*\*\*

Geçen yaklaşık 20 yılda ne değişti? Emperyalizm daha şiddetli ve baskıcı bir karaktere büründü. Bunun en uygun ifadesi faşizmdir. Emperyalist demokrasiler birçok basamak geriledi; doğal ve organik bir şekilde faşizme doğru evrilmekte. Sömürge baskısı çekilmez bir hal aldıkça, ezilen halkların ulusal bağımsızlık için bilinçlenme ve isteklilikleri de o denli artıyor. Diğer bir deyişle, Lenin'in emperyalist savaşa dair kuramının temelinde yatan tüm özellikler şu an daha keskin ve belirgin bir karakter gösteriyor.

Kesin olarak, komüno-şovenistler enternasyonal proletaryanın politikalarını baştan aşağı değiştirdiğini varsayarak Sovyetler Birliği'nin varlığına işaret edeceklerdir. Buna kısaca şöyle cevap verilebilir: Sovyetler Birliği'nden önce de desteklenmeyi hak eden ezilen ulusların, sömürgelerin, vb.'lerinin mücadeleleri vardı. Eğer kendi sınırlarının ötesinde devrimci ve ilerici hareketler kendi emperyalist burjuvazilerini destekleyerek desteklenebiliyorsa, demek ki sosyal yurtseverlik prensipte doğrudur. O zaman Üçüncü Enternasyonalin kurulması için ortada hiç bir sebep yoktur. Bu konunun bir tarafı; diğer bir yönü daha var. SSCB



22 yıldır varlığını sürdürüyor. 17 yıl boyunca Lenin'in prensipleri yürürlükteydi. Komünö-şovenistlerin politikaları ancak son 4-5 yılda şekillendi. Dolayısıyla SSCB'nin varlığı üzerinden oluşturulan bu argüman yanlıştır.

Çeyrek yüzyıl önce Lenin, demokrasi ve kültürü koruma bahanesi altında kendi milliyetçi emperyalizminin safına iltica eden sosyalistleri sosyal şovenist ve sosyal hain olarak nitelendirdiyse, bugün Lenin'in ortaya koyduğu ilkeler temelinde aynı politikalar daha büyük suçtur. Lenin'in

İkinci Enternasyonel'in bütün safsafalarını kapitalist medeniyetin çok daha fazla çürümüş olduğu şu andaki koşullarda bile yeniden canlandıran Komintern liderlerine ne diyeceğini tahmin etmek hiç de zor değil.

Burada tehlikeli bir paradoks bulunuyor: bayraklarını Kremlin'in oligarşisinin izlerini silmek için kirli bir beze çevirmiş Komintern'in acınası taklitçileri Komünist Enternasyonel'in kurucusunun öğretilerine sadık kalanlara "hain" diyor. Lenin haklıydı: Yönetici sınıflar

büyük devrimcilere sadece yaşadıkları süre boyunca sıkıntı vermez; öldükten sonra da daha incelikli önlemlerle onları görevleri "hukuk ve düzeni" korumak olan ikonlara dönüştürerek onlardan intikamlarını alırlar. Tabii ki hiç kimse Lenin'in öğretilerine göre bir bakış açısı geliştirmek zorunda değil. Ancak onun takipçileri olan bizler kimsenin onun öğretilerini gülünç duruma düşürüp anlattıklarının tam tersine dönüştürmelerine izin vermeyeceğiz!

## Dergimize Nasıl Ulaşabilirsiniz?

### Ankara:

İlhan İlhan Kitabevi (Karanfil Sk. 30/3 Kızılay)

Dost Kitabevi (Karanfil Sk. No:11 Kızılay)

### İstanbul:

Mephisto Kitabevi-Taksim (İstiklal Cd. No: 125)

Mephisto Kitabevi- Beşiktaş (Köyiçi Cd. No: 15)

Mephisto Kitabevi- Kadıköy (Muvakkithane Cd. No: 5)

### Trabzon:

Ra kitabevi (Uzun Sk. Saray Çarşısı No:5)

### İzmir:

Yakın Kitabevi (Kıbrıs Şehitleri Cd. 104/A Alsancak)

Alavara Cafe (Can Yücel Sk. 15/C Alsancak)

**Antalya:** 05063319640

**Çorum:** 05314938421

### Samsun:

Tutunamayanlar Kitap Evi (Süleymaniye Cd. İlkadım)

**Bursa:** Ezgi Kitabevi (Barbaros Cd. Kristal Çarşı No:7 Nilüfer)



MARKSİZMİN IŞIĞINDA

# ARALIK SEMİNERLERİ

İSTANBUL | ANKARA | İZMİR | ANTALYA  
TRABZON | SAMSUN | ÇORUM | KIRKLARELİ

★ SÜREKLİ DEVRİM HAREKETİ



# OKU OKUT ABONE OL



İnsanlığın  
mi

Mi

*Senin de çarkın kırılır  
Güvendiğin padişahın  
O da bir gün devrilir*